

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ "КИЇВСЬКИЙ
ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО"

ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

РОЗДІЛ 1

Концептуально-теоретичні аспекти

© *КАРАЄВА НАТАЛІЯ, 2018*

К.Е.Н., ДОЦЕНТ КАФЕДРИ АПЕПС ТЕФ

КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ (СР)

Поняття «сталий розвиток» почали широко застосовувати після публікації у 1987 році звіту Міжнародної комісії з довкілля та розвитку «Наше спільне майбутнє», підготовленого під керівництвом Г. Х. Брундтланд. Концепція сталого розвитку набула провідного статусу після Конференції ООН з довкілля та розвитку (1992, м. Ріо-де-Жанейро) і була відображена в прийнятому на конференції Порядку денному на 21 століття.

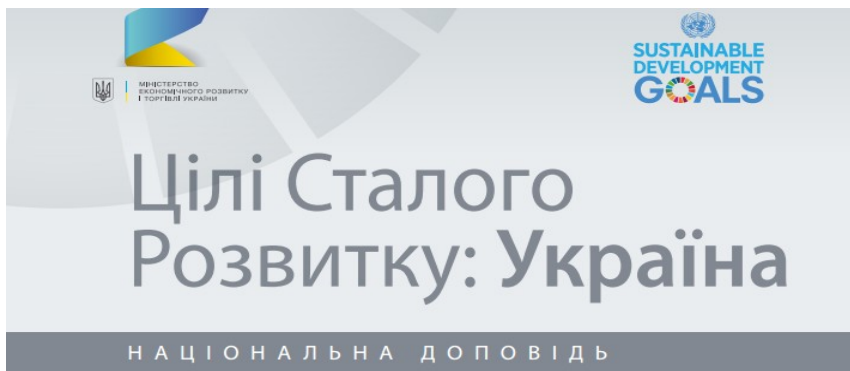
1992 р. - Всесвітній саміт ООН (Ріо-де-Жанейро).

«Сталий і довготривалий розвиток являє собою не незмінний стан гармонії, а скоріше процес змінювання, у якому масштаби експлуатування ресурсів, напрямок капіталовкладень, орієнтація капіталовкладень, орієнтація технологічного розвитку та інституційних змін узгоджується з нинішніми і майбутніми потребами»

Тобто, *сталим є такий розвиток*, що задовольняє потреби теперішнього покоління не наряджаючи на ризик здатність майбутніх поколінь задовольняти свої потреби.

Основні цілі сталого розвитку, що сформульовані у низці міжнародних документів (програм) і розроблені під егідою ООН:

- ❑ Декларація тисячоліття ООН, ухвалена Резолюцією 55/2 Генеральної Асамблеї 8 вересня 2000 року;
- ❑ Програма дій з подальшого впровадження Порядку денного на XXI століття, ухвалена Резолюцією A/S-19/29 Генеральної Асамблеї ООН 28 червня 1997 року;
- ❑ Йоганнесбурзька декларація зі сталого розвитку, ухвалена 4 вересня 2002 року;
- ❑ План виконання рішень Всесвітнього саміту на вищому рівні зі сталого розвитку, ухвалений 4 вересня 2002 року;
- ❑ Резолюція A/RES/60/1, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 16 вересня 2005 року, «Підсумковий документ Всесвітнього саміту 2005 року»; — Резолюція A/RES/66/288, прийнята Генеральною Асамблеєю на Конференції ООН зі сталого розвитку «Ріо+20» 27 червня 2012 року, «Майбутнє, якого ми прагнемо»;
- ❑ Резолюція A/RES/70/1, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 25 вересня 2015 року, про підсумковий документ «Перетворення нашого світу: Порядок денний сталого розвитку 2030».

	Ціль 1. Подолання бідності
	Ціль 2. Подолання голоду, розвиток сільського господарства
	Ціль 3. Міцне здоров'я і благополуччя
	Ціль 4. Якісна освіта
	Ціль 5. Гендерна рівність
	Ціль 6. Чиста вода та належні санітарні умови
	Ціль 7. Доступна та чиста енергія
	Ціль 8. Гідна праця та економічне зростання
	Ціль 9. Промисловість, інновації та інфраструктура
	Ціль 10. Скорочення нерівності
	Ціль 11. Сталий розвиток міст і громад
	Ціль 12. Відповідальне споживання та виробництво
	Ціль 13. Пом'якшення наслідків зміни клімату
	Ціль 14. Збереження морських ресурсів
	Ціль 15. Захист та відновлення екосистем суші
	Ціль 16. Мир, справедливість та сильні інститути
	Ціль 17. Партнерство заради сталого розвитку

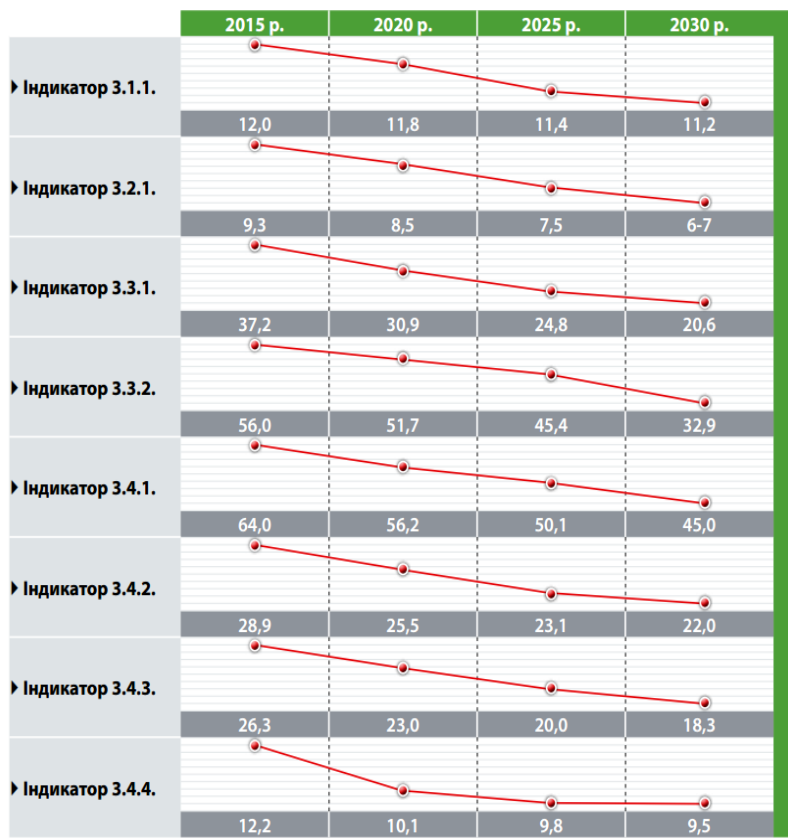
Стратегічна мета сталого розвитку України до 2030 року охоплює такі орієнтири для досягнення, як добробут та здоров'я населення, що забезпечуватимуться інноваційним розвитком економіки, побудованим на сталому використанні природних ресурсів.

Національна доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна» надає бачення орієнтирів досягнення Україною Цілей Сталого Розвитку (ЦСР), які були затверджені на Саміті ООН зі сталого розвитку у 2015 році

ціль 3

МІЦНЕ ЗДОРОВ'Я
І БЛАГОПОЛУЧЧЯ

ЗАВДАННЯ ТА ІНДИКАТОРИ

ЗАВДАННЯ 3.1.

Знизити материнську смертність

▶ Індикатор 3.1.1.

Кількість випадків материнської смерті, на 100 000 живонароджених

ЗАВДАННЯ 3.2.

Мінімізувати смертність, якій можна запобігти, серед дітей віком до 5 років

▶ Індикатор 3.2.1.

Смертність дітей у віці до 5 років, випадків на 1000 живонароджених

ЗАВДАННЯ 3.3.

Зупинити епідемії ВІЛ/СНІДу та туберкульозу, у тому числі за рахунок використання інноваційних практик та засобів лікування

▶ Індикатор 3.3.1.

Кількість хворих з уперше в житті встановленим діагнозом ВІЛ, на 100 000 населення

▶ Індикатор 3.3.2.

Кількість хворих з уперше в житті встановленим діагнозом активного туберкульозу, на 100 000 населення

ЗАВДАННЯ 3.4.

Знизити передчасну смертність від неінфекційних захворювань

▶ Індикатор 3.4.1.

Кількість смертей чоловіків від цереброваскулярних хвороб у віці 30–59 років, на 100 000 чоловіків відповідного віку

▶ Індикатор 3.4.2.

Кількість смертей жінок від цереброваскулярних хвороб у віці 30–59 років, на 100 000 жінок відповідного віку

▶ Індикатор 3.4.3.

Кількість смертей від злякисного новоутворення молочної залози у віці 30–59 років, на 100 000 жінок відповідного віку

▶ Індикатор 3.4.4.

Кількість смертей від злякисного новоутворення шийки матки у віці 30–59 років, на 100 000 жінок відповідного віку

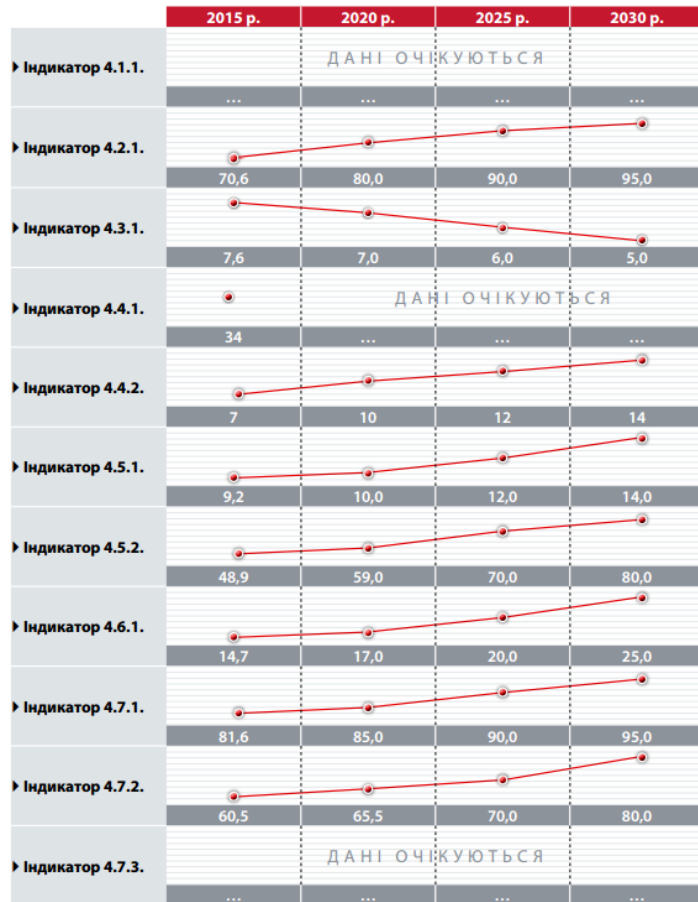

ЦІЛЬ 4

ЯКІСНА ОСВІТА

ЦІЛЬОВІ ЗНАЧЕННЯ ІНДИКАТОРІВ

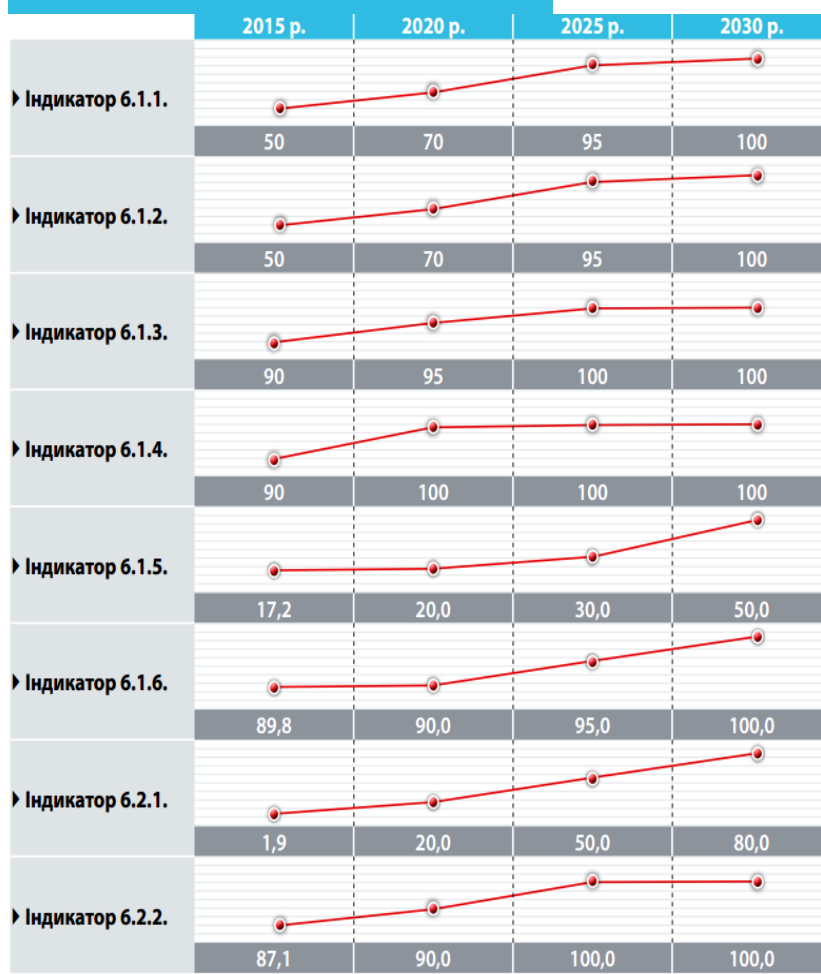

ЗАВДАННЯ ТА ІНДИКАТОРИ

ЗАВДАННЯ 4.1. Забезпечити доступність якісної шкільної освіти для всіх дітей та підлітків	▶ Індикатор 4.1.1. Частка населення, задоволеного доступністю та якістю послуг шкільної освіти, %
ЗАВДАННЯ 4.2. Забезпечити доступність якісного дошкільного розвитку для всіх дітей	▶ Індикатор 4.2.1. Чистий показник охоплення дошкільними навчальними закладами дітей віком 5 років, %
ЗАВДАННЯ 4.3. Забезпечити доступність професійної освіти	▶ Індикатор 4.3.1. Частка домогосподарств, які потерпають через відсутність коштів для отримання членом родини будь-якої професійної освіти, %
ЗАВДАННЯ 4.4. Підвищити якість вищої освіти та забезпечити її тісний зв'язок з наукою, сприяти формуванню в країні міст освіти та науки	▶ Індикатор 4.4.1. Місце України у рейтингу Global Competitiveness Report за напрямом «вища освіта» ▶ Індикатор 4.4.2. Кількість університетських міст, одиниць
ЗАВДАННЯ 4.5. Збільшити поширеність серед населення знань і навичок, необхідних для отримання гідної роботи та підприємницької діяльності	▶ Індикатор 4.5.1. Рівень участі дорослих та молоді у формальних та неформальних видах навчання та професійної підготовки за останні 4 тижні, % населення віком 15–70 років ▶ Індикатор 4.5.2. Частка населення, яке повідомило, що за останні 12 місяців користувалось послугами Інтернету, %
ЗАВДАННЯ 4.6. Ліквідувати гендерну нерівність серед шкільних учителів	▶ Індикатор 4.6.1. Частка чоловіків серед шкільних учителів, %
ЗАВДАННЯ 4.7. Створити у школах сучасні умови навчання, включаючи інклюзивне, на основі інноваційних підходів	▶ Індикатор 4.7.1. Частка сільських денних загальноосвітніх навчальних закладів, що мають доступ до Інтернету, % ▶ Індикатор 4.7.2. Частка сільських денних загальноосвітніх навчальних закладів, що мають комп'ютерні програмні засоби навчання, % ▶ Індикатор 4.7.2. Частка денних загальноосвітніх навчальних закладів, в яких організовано інклюзивне навчання, %

ЧИСТА ВОДА ТА НАЛЕЖНІ САНІТАРНІ УМОВИ

ЗАВДАННЯ ТА ІНДИКАТОРИ

ЗАВДАННЯ 6.1.

Забезпечити доступність якісних послуг з постачання безпечної питної води, будівництво та реконструкцію систем централізованого питного водопостачання із застосуванням новітніх технологій та обладнання

► Індикатор 6.1.1.

Частка сільського населення, яке має доступ до безпечної питної води, %

► Індикатор 6.1.2.

Частка сільського населення, яке має доступ до економічно доступної питної води гарантованої якості, %

► Індикатор 6.1.3.

Частка міського населення, яке має доступ до безпечної питної води, %

► Індикатор 6.1.4.

Частка міського населення, яке має доступ до економічно доступної питної води гарантованої якості, %

► Індикатор 6.1.5.

Частка сільського населення, яке має доступ до централізованого водопостачання, %

► Індикатор 6.1.6.

Частка міського населення, яке має доступ до централізованого водопостачання, %

ЗАВДАННЯ 6.2.

Забезпечити доступність сучасних систем водовідведення, будівництво та реконструкцію водозабірних та каналізаційних очисних споруд із застосуванням новітніх технологій та обладнання

► Індикатор 6.2.1.

Частка сільського населення, яке має доступ до покращених умов санітарії, %

► Індикатор 6.2.2.

Частка міського населення, яке має доступ до централізованих систем водовідведення, %

ЗАВДАННЯ 6.3.

Зменшити обсяги скидання неочищених стічних вод, у першу чергу з використанням інноваційних технологій водоочищення на державному та індивідуальному рівнях

► Індикатор 6.3.1.

Обсяги скидів забруднених (забруднених без очистки та недостатньо очищених) стічних вод у водні об'єкти, млн куб. м

► Індикатор 6.3.2.

Частка скидів забруднених (забруднених без очистки та недостатньо очищених) стічних вод у водні об'єкти у загальному обсязі скидів, %

ЗАВДАННЯ 6.4.

Підвищити ефективність водокористування

► Індикатор 6.4.1.

Водоемність ВВП, куб. м використаної води на 1000 грн ВВП (у фактичних цінах)

► Індикатор 6.4.2.

Водоемність ВВП, % до рівня 2015 року

ЗАВДАННЯ 6.5.

Забезпечити впровадження інтегрованого управління водними ресурсами

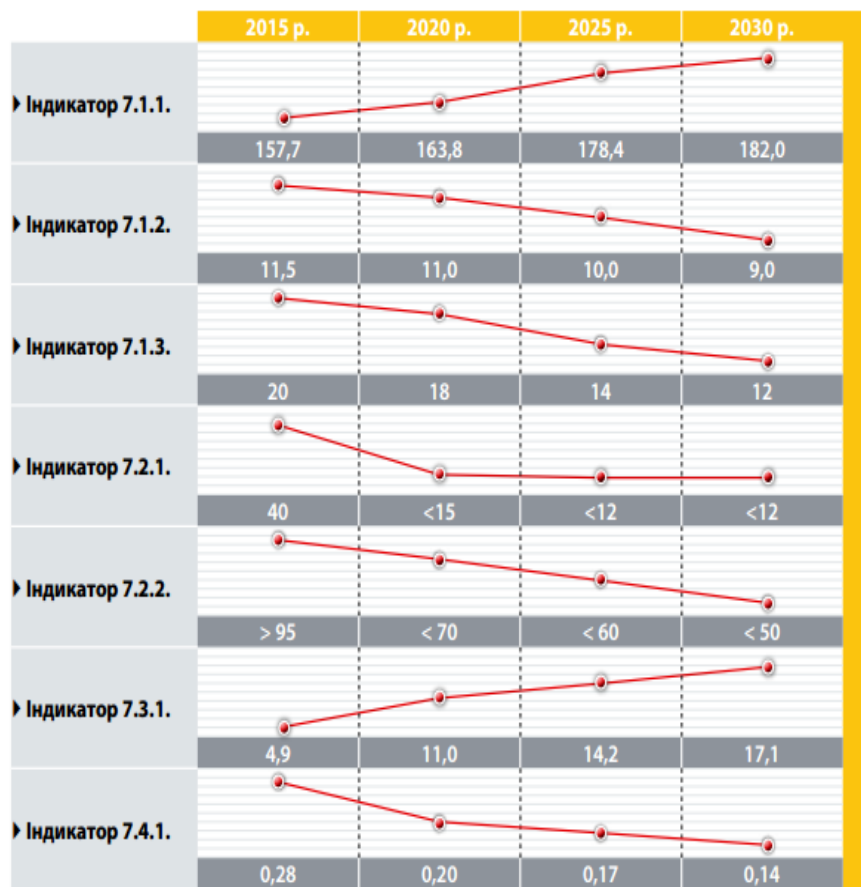
► Індикатор 6.5.1.

Кількість річкових басейнів, для яких затверджені плани управління, одиниць

ДОСТУПНА
ТА ЧИСТА ЕНЕРГІЯ

ЦІЛЬОВІ ЗНАЧЕННЯ ІНДИКАТОРІВ

ЗАВДАННЯ ТА ІНДИКАТОРИ

ЗАВДАННЯ 7.1.

Розширити інфраструктуру та модернізувати мережі для забезпечення надійного та сталого енергопостачання на основі впровадження інноваційних технологій

▶ Індикатор 7.1.1.

Виробництво електроенергії, млрд кВт-год

▶ Індикатор 7.1.2.

Технологічні витрати електричної енергії в розподільчих електромережах, %

▶ Індикатор 7.1.3.

Втрати тепла в тепломережах, %

ЗАВДАННЯ 7.2.

Забезпечити диверсифікацію постачання первинних енергетичних ресурсів

▶ Індикатор 7.2.1.

Максимальна частка імпорту первинних енергоресурсів (крім ядерного палива) з однієї країни (компанії) в загальному обсязі їх постачання (імпорту), %

▶ Індикатор 7.2.2.

Частка одного постачальника на ринку ядерного палива, %

ЗАВДАННЯ 7.3.

Збільшити частку енергії з відновлюваних джерел у національному енергетичному балансі, зокрема за рахунок введення додаткових потужностей об'єктів, що виробляють енергію з відновлюваних джерел

▶ Індикатор 7.3.1.

Частка енергії, виробленої з відновлюваних джерел, у загальному кінцевому споживанні енергії, %

ЗАВДАННЯ 7.4.

Підвищити енергоефективність економіки

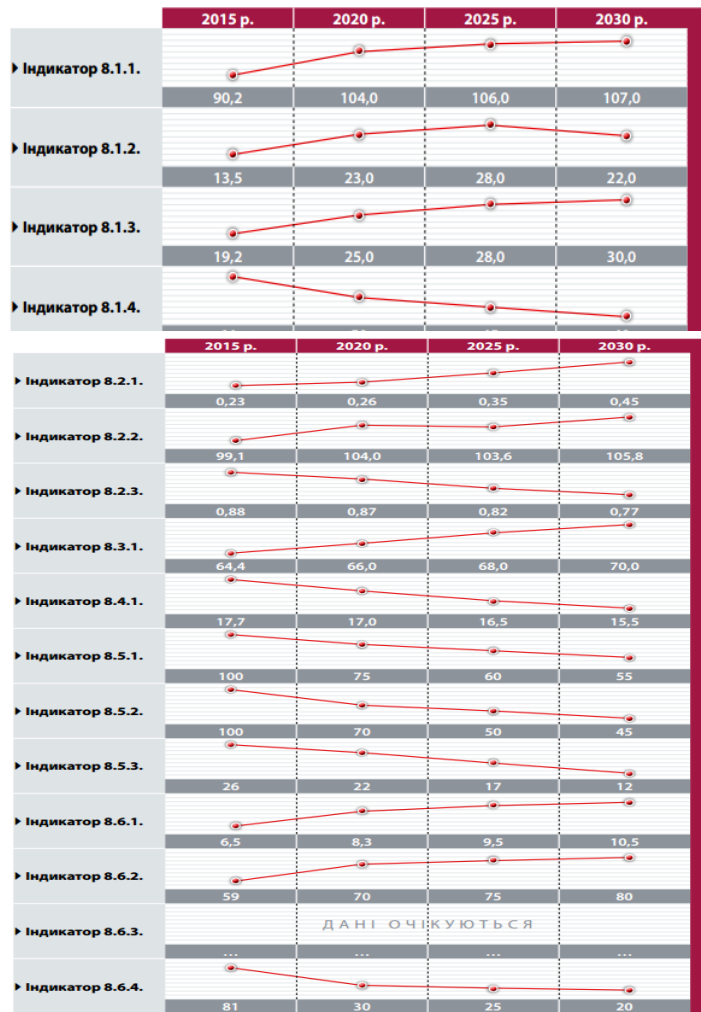
▶ Індикатор 7.4.1.

Енергоємність ВВП (витрати первинної енергії на одиницю ВВП), кг н. е. на 1 дол. США за ПКС 2011

ГІДНА ПРАЦЯ ТА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ

ЦІЛЬОВІ ЗНАЧЕННЯ ІНДИКАТОРІВ

ЗАВДАННЯ ТА ІНДИКАТОРИ

ЗАВДАННЯ 8.1.

Забезпечити стійке зростання ВВП на основі модернізації виробництва, розвитку інновацій, підвищення експортного потенціалу, виводу на зовнішні ринки продукції з високою часткою доданої вартості

Індикатор 8.1.1.

Індекс фізичного обсягу ВВП (середньорічний), %

Індикатор 8.1.2.

Частка валового нагромадження основного капіталу у ВВП, %

Індикатор 8.1.3.

Частка експорту товарів з використанням у виробництві технологій високого та середньовисокого рівня в загальному обсязі експорту товарів, % (групи «Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості», «Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них», «Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання», «Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби», 90-та підгрупа групи «Прилади та апарати оптичні, фотографічні» (згідно з УКТЗЕД))

Індикатор 8.1.4.

Місце України у рейтингу за Глобальним інноваційним індексом

ЗАВДАННЯ 8.2.

Підвищувати ефективність виробництва на засадах сталого розвитку та розвитку високотехнологічних конкурентних виробництв

Індикатор 8.2.1.

Коефіцієнт віддачі основних засобів

Індикатор 8.2.2.

Темп зростання продуктивності праці, %

Індикатор 8.2.3.

Матеріалоємність ВВП (відношення обсягу проміжних витрат із таблиць «витрати-випуск» видів діяльності, які виробляють матеріальну продукцію, до загального обсягу ВВП)

ЗАВДАННЯ 8.3.

Підвищити рівень зайнятості населення

Індикатор 8.3.1.

Рівень зайнятості населення віком 20–64 роки, %

ЗАВДАННЯ 8.4.

Скоротити частку молоді, яка не працює, не навчається і не набуває професійних навичок

Індикатор 8.4.1.

Частка молоді, яка не працює, не навчається і не набуває професійних навичок, у загальній чисельності осіб віком 15–24 роки, %

ЗАВДАННЯ 8.5.

Сприяти забезпеченню надійних та безпечних умов праці для всіх працюючих, зокрема шляхом застосування інноваційних технологій у сфері охорони праці та промислової безпеки

Індикатор 8.5.1.

Кількість потерпілих від нещасних випадків на виробництві, які призвели до втрати працездатності на 1 робочий день чи більше, % до рівня 2015 року

Індикатор 8.5.2.

Кількість загиблих від нещасних випадків на виробництві, % до рівня 2015 року

Індикатор 8.5.3.

Частка працівників, зайнятих на роботах зі шкідливими умовами праці, у загальнообліковій кількості штатних працівників, %

ЗАВДАННЯ 8.6.

Створити інституційні та фінансові можливості для самореалізації потенціалу економічно активної частини населення та розвитку креативної економіки

Індикатор 8.6.1.

Кількість зайнятих працівників у суб'єктів середнього та малого підприємництва, млн осіб

Індикатор 8.6.2.

Частка доданої вартості за витратами виробництва суб'єктів середнього та малого підприємництва, у % до загальної суми доданої вартості за витратами виробництва

Індикатор 8.6.3.

Частка малих та середніх підприємств, що мають зобов'язання за кредитом або кредитною лінією, в їх загальній кількості, %

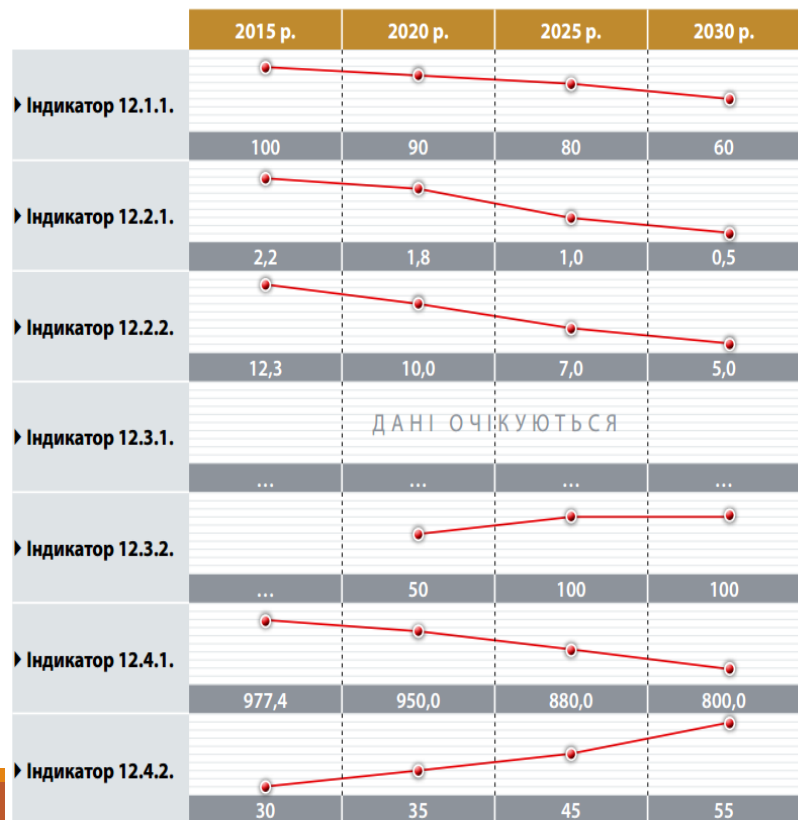
Індикатор 8.6.4.

Місце України у рейтингу легкості ведення бізнесу Doing Business

ВІДПОВІДАЛЬНЕ СПОЖИВАННЯ ТА ВИРОБНИЦТВО

ЦІЛЬОВІ ЗНАЧЕННЯ ІНДИКАТОРІВ

ЗАВДАННЯ 12.1.

Знизити ресурсоємність економіки

▶ Індикатор 12.1.1.

Ресурсоємність ВВП (питома вага вартості природних ресурсів в одиниці ВВП), % до рівня 2015 року

ЗАВДАННЯ 12.2.

Зменшити втрати продовольства у виробничо-збутових ланцюжках

▶ Індикатор 12.2.1.

Частка післязбиральних втрат у загальному виробництві зернових культур, %

▶ Індикатор 12.2.2.

Частка післязбиральних втрат у загальному виробництві овочів та баштанних культур, %

ЗАВДАННЯ 12.3.

Забезпечити стале використання хімічних речовин на основі інноваційних технологій та виробництв

▶ Індикатор 12.3.1.

Кількість підприємств, що використовують небезпечні хімічні речовини і в яких запроваджено системи управління хімічними речовинами згідно з міжнародними стандартами, одиниць

▶ Індикатор 12.3.2.

Частка підприємств, в яких запроваджено системи управління хімічними речовинами згідно з міжнародними стандартами, у загальній сукупності підприємств, що використовують небезпечні хімічні речовини, %

ЗАВДАННЯ 12.4.

Зменшити обсяг утворення відходів і збільшити обсяг їх переробки та повторного використання на основі інноваційних технологій та виробництв

▶ Індикатор 12.4.1.

Обсяг утворених відходів усіх видів економічної діяльності на одиницю ВВП, кг на 1000 дол. США за ПКС 2011 року

▶ Індикатор 12.4.2.

Частка спалених та утилізованих відходів у загальному обсязі утворених відходів, %

ціль 13

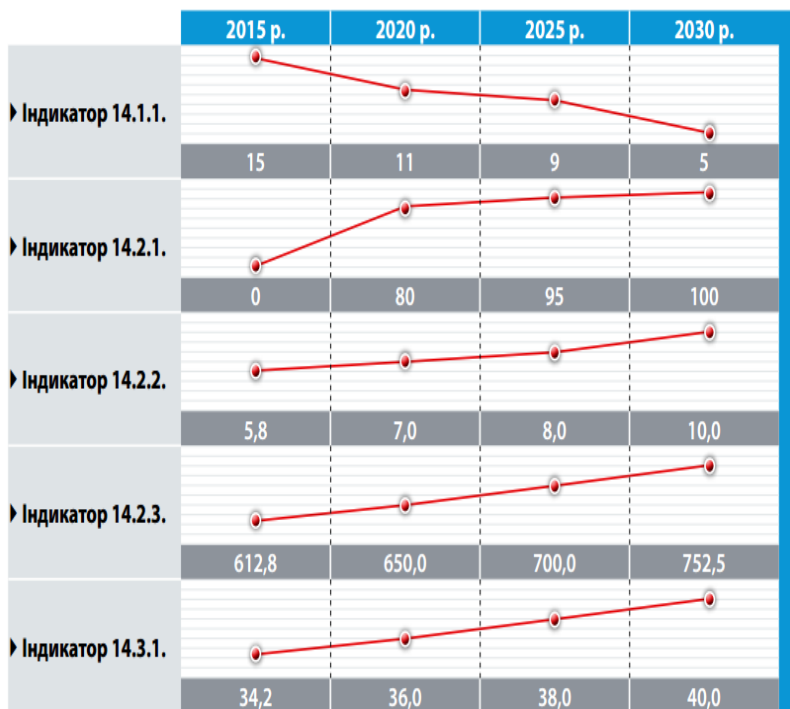
ПОМ'ЯКШЕННЯ
НАСЛІДКІВ ЗМІНИ
КЛІМАТУ

ціль 14

ЗБЕРЕЖЕННЯ
МОРСЬКИХ
РЕСУРСІВ

ЦІЛЬОВІ ЗНАЧЕННЯ ІНДИКАТОРІВ

ЗАВДАННЯ ТА ІНДИКАТОРИ

ЗАВДАННЯ 14.1.

Скоротити забруднення морського середовища

▶ Індикатор 14.1.1.

Частка скидів забруднених стічних вод у загальному обсязі скидів до морського середовища, %

ЗАВДАННЯ 14.2.

Забезпечити стале використання і захист морських та прибережних екосистем, підвищення їх стійкості та відновлення на основі інноваційних технологій

▶ Індикатор 14.2.1.

Частка адміністративно-територіальних одиниць (районів), де запроваджено Інтегроване управління прибережними територіями, %

▶ Індикатор 14.2.2.

Площа територій та об'єктів природно-заповідного фонду приморських областей, % від території приморських областей

▶ Індикатор 14.2.3.

Площа територій та об'єктів природно-заповідного фонду в акваторії Чорного та Азовського морів, тис. га

ЗАВДАННЯ 14.3.

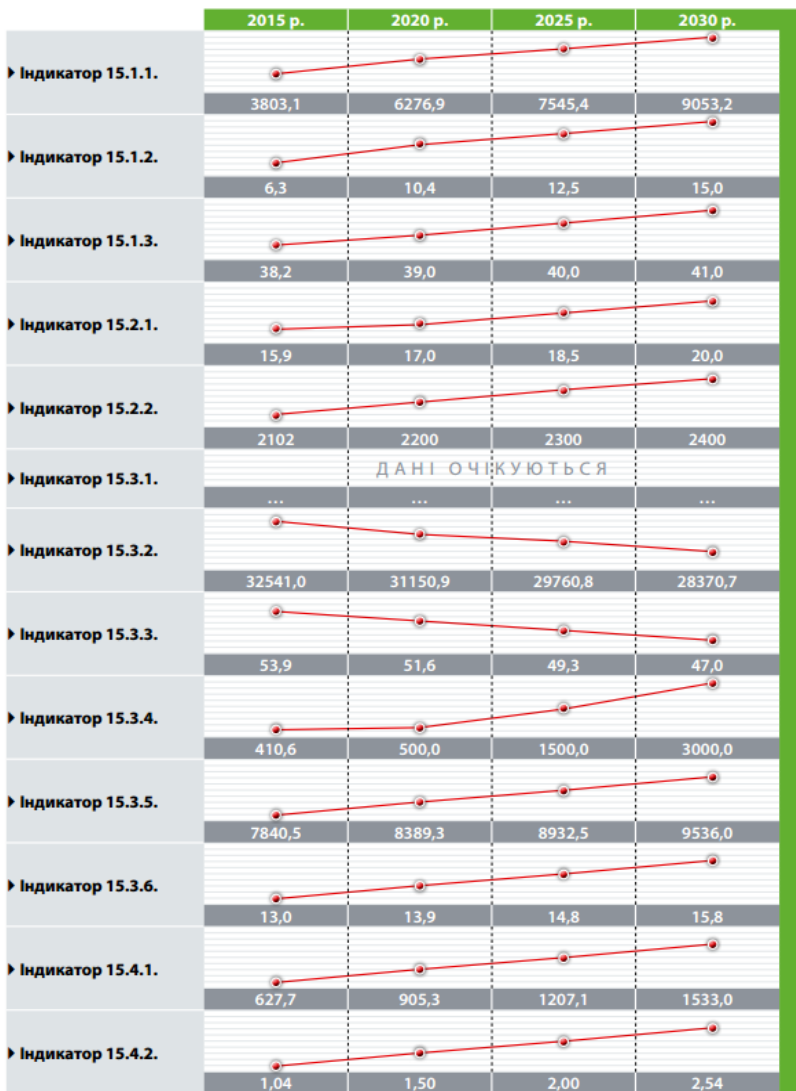
Запровадити ефективне регулювання видобутку морських біоресурсів

▶ Індикатор 14.3.1.

Обсяги легального добування морських біоресурсів у виключній морській зоні України, тис. тонн

ЗАХИСТ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОСИСТЕМ СУШІ

ЗАВДАННЯ ТА ІНДИКАТОРИ

ЗАВДАННЯ 15.1.

Забезпечити збереження, відновлення та стале використання наземних і внутрішніх прісноводних екосистем

▶ Індикатор 15.1.1.

Площа територій та об'єктів природно-заповідного фонду, тис. га

▶ Індикатор 15.1.2.

Частка площі територій та об'єктів природно-заповідного фонду у загальній території країни, %

▶ Індикатор 15.1.3.

Частка площі територій національної екологічної мережі у загальній території країни, %

ЗАВДАННЯ 15.2.

Сприяти сталому управлінню лісами

▶ Індикатор 15.2.1.

Лісистість території країни, %

▶ Індикатор 15.2.2.

Запаси деревини в лісах, млн куб. м

ЗАВДАННЯ 15.3.

Відновити деградовані землі та ґрунти з використанням інноваційних технологій

▶ Індикатор 15.3.1.

Кількість визначених та реалізованих завдань щодо досягнення нейтрального рівня деградації земель, одиниць

▶ Індикатор 15.3.2.

Площа орних земель (ріллі), тис. га

▶ Індикатор 15.3.3.

Частка площі орних земель (ріллі) у загальній території країни, %

▶ Індикатор 15.3.4.

Площа земель органічного виробництва, тис. га

▶ Індикатор 15.3.5.

Площа сільськогосподарських угідь екстенсивного використання (сіножатей, пасовищ), тис. га

▶ Індикатор 15.3.6.

Частка площі сільськогосподарських угідь екстенсивного використання (сіножатей, пасовищ) у загальній території країни, %

ЗАВДАННЯ 15.4.

Забезпечити збереження гірських екосистем

▶ Індикатор 15.4.1.

Площа територій природно-заповідного фонду в гірських регіонах, тис. га

▶ Індикатор 15.4.2.

Частка площі територій природно-заповідного фонду в гірських регіонах у загальній території країни, %

ЗАВДАННЯ ТА ІНДИКАТОРИ

ціль 16

МИР,
СПРАВЕДЛИВІСТЬ
ТА СИЛЬНІ
ІНСТИТУТИ

ЦІЛЬОВІ ЗНАЧЕННЯ ІНДИКАТОРІВ

	2015 р.	2020 р.	2025 р.	2030 р.
▶ Індикатор 16.1.1.	9,5	7,5	6,0	4,5
▶ Індикатор 16.1.2.	14,0	10,0	7,0	5,2
▶ Індикатор 16.1.3.	459	450	420	375
▶ Індикатор 16.2.1.	ДАНІ ОЧІКУЮТЬСЯ			
▶ Індикатор 16.2.2.	ДАНІ ОЧІКУЮТЬСЯ			
▶ Індикатор 16.2.3.	ДАНІ ОЧІКУЮТЬСЯ			
▶ Індикатор 16.3.1.	5	35	45	55
▶ Індикатор 16.3.2.	н/д	70	80	90
▶ Індикатор 16.4.1.	н/д	21	17	13

ЗАВДАННЯ 16.1.

Скоротити поширеність насильства

▶ Індикатор 16.1.1.

Кількість кримінальних правопорушень за ст. 115 – 118, 121 КК України (очевидні умисні вбивства, умисні тяжкі тілесні ушкодження), у розрахунку на 100 000 осіб

▶ Індикатор 16.1.2.

Чисельність потерпілих за останні 12 місяців від фізичного насильства (умисні вбивства та замаху, зґвалтування та замаху, тяжкі тілесні ушкодження), у розрахунку на 100 000 осіб

▶ Індикатор 16.1.3.

Чисельність потерпілих за останні 12 місяців від сексуального насильства, осіб

ЗАВДАННЯ 16.2.

Збільшити виявлення постраждалих від торгівлі людьми та всіх форм експлуатації

▶ Індикатор 16.2.1.

Чисельність потерпілих від торгівлі людьми або інших незаконних угод щодо передачі людини за кримінальними провадженнями, осіб

▶ Індикатор 16.2.2.

Чисельність «дітей вулиці», тис. осіб

▶ Індикатор 16.2.3.

Чисельність постраждалих від сексуальної експлуатації, тис. осіб

ЗАВДАННЯ 16.3.

Підвищити рівень довіри до суду та забезпечити рівний доступ до правосуддя

▶ Індикатор 16.3.1.

Рівень довіри громадян до суду, %

▶ Індикатор 16.3.2.

Рівень обізнаності громадян щодо права на безоплатну правову допомогу, %

ЗАВДАННЯ 16.4.

Зміцнити систему запобігання та протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та поширення зброї масового знищення

▶ Індикатор 16.4.1.

Частка ризиків з високим рівнем у загальній сукупності національних ризиків у системі запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та розповсюдження зброї масового знищення, %

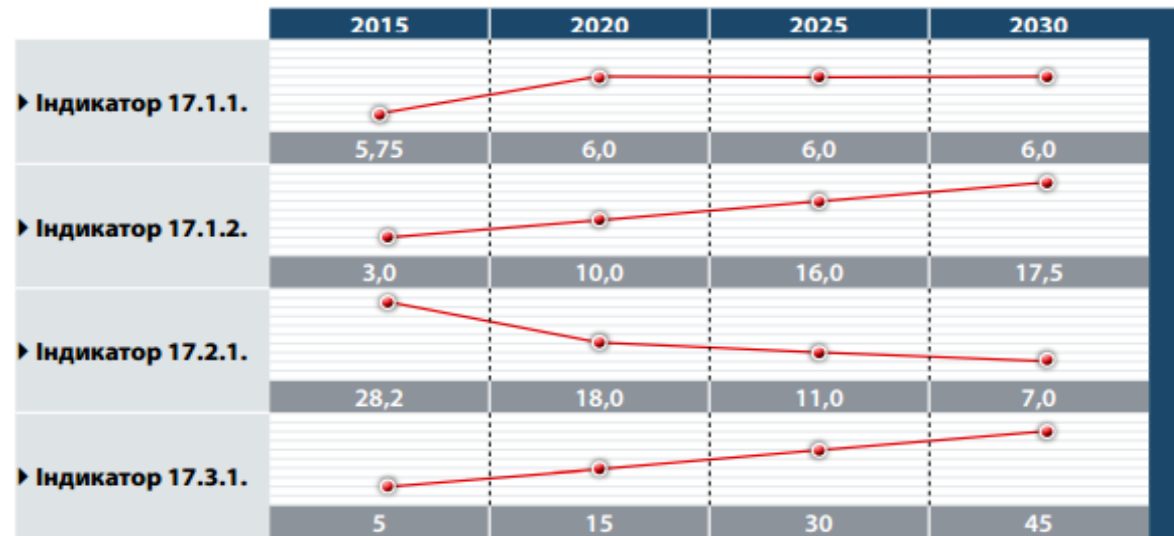

ПАРТНЕРСТВО ЗАРАДИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

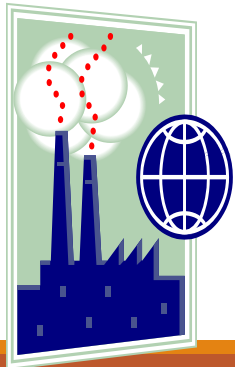
ЗАВДАННЯ ТА ІНДИКАТОРИ

ЗАВДАННЯ 17.1. Мобілізувати додаткові фінансові ресурси на основі заохочення інвестицій іноземних та вітчизняних інвесторів	▶ Індикатор 17.1.1. Співвідношення обсягу приватних грошових переказів з-за кордону із ВВП (ВРП), % ▶ Індикатор 17.1.2. Чистий притік прямих іноземних інвестицій (за даними платіжного балансу), млрд дол. США
ЗАВДАННЯ 17.2. Послідовно знижувати боргове навантаження на економіку	▶ Індикатор 17.2.1. Відношення валового зовнішнього боргу до експорту товарів та послуг у річному вимірі
ЗАВДАННЯ 17.3. Розвивати партнерські відносини влади і бізнесу для досягнення Цілей Сталого Розвитку	▶ Індикатор 17.3.1. Кількість проектів державно-приватного партнерства, одиниць

ЦІЛЬОВІ ЗНАЧЕННЯ ІНДИКАТОРІВ

Концепція СР ґрунтується на створенні «соціо-еколого-економічного середовища», тобто сукупність утворень біологічної, географічної, економічної і соціальної природи, в основу якої покладений принцип збалансованості та єдності цілого.

стійкість соціальної підсистеми припускає стабільність динаміки чисельності населення, мінімізацію залежності від несприятливих умов довкілля, забезпечення соціальної справедливості і добробуту.

* стійкість екологічної підсистеми припускає обмеження, викликані необхідністю охорони довкілля з метою збереження біорізномайття та чисельності флори і фауни.

* стійкість економічної підсистеми припускає економічний розвиток, що не піддає загрозі можливість задоволення в природних ресурсах майбутнім поколінням, тобто збалансованість циркуляції потоків енергії й інформації між соціальною й екологічною підсистемами.

Базові поняття сталого розвитку

- ❑ **Зростання** - зміни кількісні, що слугують основою для розвитку якісних змін. Якщо не вдається виявити якісних змін - це зростання.
- ❑ **Розвиток** - це процес незворотних, спрямованих і закономірних змін, що призводять до виникнення кількісних, якісних і структурних перетворень.
- ❑ **Незворотність** - здатність до накопичення змін, «надбудови» нових змін над попередніми.

Термін «сталий розвиток» включає два ключові взаємопов'язаних поняття:

- ❑ 1. **поняття потреб**, зокрема пріоритетних, необхідних для існування найбільш вразливих верств населення;
- ❑ 2. **поняття обмежень** (технологічні, фінансово-економічні, екологічні, законодавчі та ін.).

Концепцію СР необхідно розглядати як подальшу конкретизацію концепції В.І. Вернадського про ноосферу.

П'ЯТЬ ГОЛОВНИХ ПРИНЦИПІВ НА ЯКИХ ГРУНТУЄТЬСЯ КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

- ❑ 1. Принцип екологізації економіки
- ❑ 2. Принцип екоресурсної ємності
- ❑ 3. Принцип ентропійного ресурсопотоку
- ❑ 4. Принцип сталого споживання і виробництва
- ❑ 5. Принцип коеволюції

ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ

- ❑ екологізація промислового виробництва;
- ❑ екологізація підприємницької діяльності;
- ❑ екологізація науково-технологічного розвитку;
- ❑ екологізація системи управління;
- ❑ екологізація інвестиційної діяльності;
- ❑ екологізація свідомості.

Екологізація - процес впровадження систем технологічних, управлінських та інших рішень, що дають змогу підвищувати ефективність використання природних ресурсів з одночасним збереженням або поліпшенням довкілля а на різних рівнях ієрархії управління.

СИНЕРГЕТИКА – ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ДОСЛІДЖЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Термін «синергетика» (від грец. *synergeia* – спільна дія, співпраця) був запропонований на початку 70-х років ХХ ст. німецьким фізиком Г.Хакеном. **Синергетика** – міждисциплінарний напрямок наукових досліджень, в рамках якого досліджуються процеси самоорганізації і само дезорганізації, процеси переходу від хаосу до порядку і навпаки в відкритих нелінійних середовищах найрізноманітнішої природи.

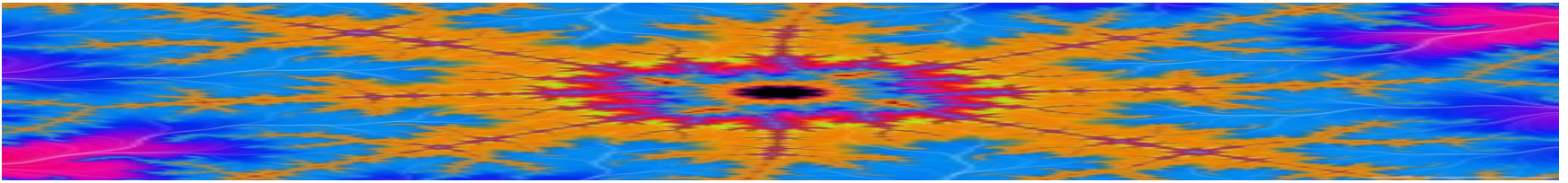
Синергетика – це теорія самоорганізації в системах різноманітної природи.

Синергетика вивчає нелінійні відкриті дисипативні системи. Такі системи перебувають далеко від термодинамічної рівноваги і обмінюються енергією чи речовиною із навколишнім середовищем.

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ СИНЕРГЕТИЧНОГО ПІДХОДУ

- ❑ *Природні системи є нелінійними*, різних видів організації: динамічно стабільні, адаптивні, і найскладніші - еволюціонуючі системи.
- ❑ Фундаментальним принципом самоорганізації є виникнення нового порядку і ускладнення систем через *флуктуації* (випадкові відхилення) станів їх елементів і підсистем. Такі флуктуації зазвичай придушуються в усіх динамічно стабільних і адаптивних системах за рахунок негативних зворотних зв'язків, що забезпечують збереження структури і близького до рівноваги стану системи.
- ❑ Коли нелінійні динамічні системи об'єднуються, *нове утворення не дорівнює сумі частин*, а утворює систему іншої організації (*принцип емерджентності*). *Емерджентність* (англ. *emergence* — виникнення, поява нового) в теорії систем — наявність у будь-якої системи особливих властивостей, не властивих її підсистемам і блокам, а також сумі елементів, не пов'язаних системоутвірними зв'язками; неможливість зведення властивостей системи до суми властивостей її компонентів.

- ❑ *Системи, що розвиваються завжди відкриті* (обмінюються енергією, інформацією та речовиною із зовнішнім середовищем), за рахунок чого і відбуваються процеси локальної впорядкованості і самоорганізації.
- ❑ *Загальними для всіх еволюціонуючих систем є нерівноважність*, спонтанне утворення якісно нових локальних станів, зміни на макроскопічному (системному) рівні, виникнення нових властивостей системи, етапи утворення, самоорганізації та фіксації нових якостей системи.
- ❑ *Нерівноважність є необхідною умовою* появи нової організації, нового порядку, нових систем, тобто - *розвитку*. У станах, далеких від рівноваги, починають діяти *біфуркаційні механізми* — наявність точок біфуркації переходу до того чи іншого щодо довготривалого режиму системи — *аттрактора*.

БІФУРКАЦІЯ. АТТРАКТОР

- ❑ **Біфуркація** – роздвоєння, розщеплення теперішнього шляху еволюції. *Від вибору того чи іншого напрямку розвитку в точці біфуркації* багато що залежить аж до появи і процвітання нового світу речей, організмів, соціумів чи, навпаки, загибелі системи. Навіть для вирішальних систем результат вибору нерідко є непередбачуваним, а сам вибір у точці біфуркації може бути зумовлений **випадковим імпульсом**.
- ❑ **Точка біфуркації** – критичний стан системи, при якому система стає нестійкою щодо флуктуацій (випадкове відхилення) і виникає невизначеність: чи стане стан системи хаотичним або вона перейде на новий, більш диференційований і високий рівень впорядкованості. Проходження параметра через біфуркаційні значення, як правило, супроводжується зміною властивостей стійкості рівноваги. Саме у **точці біфуркації відбувається катастрофа** – перехід системи від області притягнення одного аттрактора до іншого.
- ❑ Траєкторії або напрямки, за якими можливий розвиток системи після точки біфуркації, відрізняються від інших відносною стійкістю, іншими словами, є більш реальними і називаються **аттракторами**.
- ❑ **Аттрактор** (від англ. *attraction* – притяжіння) – поняття, що означає притягування системи і коли вона потрапляє в конус аттрактора ("коридор"), це визначає її майбутнє. **«Аттрактор мети» - «кінцевий» стан розвитку системи, мета її розвитку.**

ФЛУКТУАЦІЯ. ТЕОРІЯ «ЧОРНИЙ ЛЕБІДЬ»

❑ В системі, яка перебуває в критичному стані, *розвиваються сильні флуктуації, під дією однієї з них відбувається стрибок в конкретне стійкий стан. Оскільки флуктуації випадкові, то і «вибір» кінцевого стану виявляється випадковим. Але після скоєння переходу назад вороття немає. Стрибок носить одноразовий і незворотний характер* (точка біфуркації).

❑ «**Чорний лебідь**» — теорія, що розглядає важкопрогнозовані та рідкісні події, котрі мають значні наслідки. Автор теорії — Нассім Ніколас Талеб, у своїй **книзі «Чорний лебідь: вплив надто неймовірного»**. Основна ідея в книзі Талеба полягає в тому, що варто не намагатися передбачати «чорних лебедів», а будувати стійкість до негативних і мати можливість використовувати позитивні. Талеб стверджує, що банки і торговельні фірми дуже вразливі перед впливом небезпечних подій типу «чорного лебедя» і зазнають непередбачуваних втрат. «Чорні лебеді» можуть бути не тільки негативними подіями, але і непрогнозованими «удачами».

❑ **Що таке «чорний лебідь»?** Це подія, яка відбувається з ненульовою, але дуже маленькою ймовірністю, тому її ніхто не очікує. Щоб досягти успіху, треба знати, як приручити Чорних лебедів. Саме вони дають поштовх як історії людства загалом, так і життю кожного з нас.

ДЛЯ СКЕПТИКІВ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГЛОБАЛЬНОГО СВІТУ

Згідно висновків науковців (І. Пригожин, С. П. Курдюмов, Е. Н. Князева) *один з панівних міфів лінійного мислення* це уявлення про те, що процеси бурхливого зростання, сталого розвитку (зростання населення земної кулі, зростання знання, «економічне диво») відбуваються по експоненті.

Циклічність - це невід'ємна властивість нелінійних систем, обумовлене їх відкритістю і складністю. Реалізується закон діалектичного розвитку світу - «заперечення заперечення». Згідно з цим законом, розвиток здійснюється циклами, кожен з яких складається з трьох стадій: початковий стан об'єкта; його перетворення в свою протилежність, тобто заперечення; перетворення цієї протилежності на свою протилежність.

ЦИКЛІЧНІСТЬ - НЕЛІНІЙНИХ СИСТЕМ

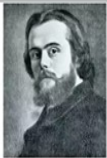
В ЕКОНОМІЦІ - проявляється у вигляді довгохвильових історичних коливань, економічних циклів різної тривалості (цикли Кондратьєва, Жюгляра, Кітчина і ін.), виробничих життєвих циклів, життєвого циклу економічних структур і т. п.

Цикли Жюгляра названі по імені французького економіста Клемана Жюгляра, котрий одним із перших описав ці цикли.

У рамках **циклів Жюгляра** ми спостерігаємо коливання не просто у рівні завантаження існуючих виробничих потужностей (і, відповідно, в об'ємі товарних запасів), але і коливання в об'ємах інвестицій в основний капітал.

Joseph Kitchin (1861 – 1932) was a British businessman and statistician

Цикли Кітчина. Цикли Кузнеця

Цикли Кітчина — короткострокові економічні цикли відкриті в 1920-і роки англійським економістом Джозефом Кітчином. Автор пояснював існування короткострокових циклів коливаннями світових запасів золота. У сучасній економічній теорії механізм генерування цих циклів зазвичай зв'язують із запізнюваннями за часом (часовими лагами) в русі інформації, що впливають на ухвалення рішень комерційними фірмами.

Цикли (ритми) Кузнеця одержали назву на честь американського економіста, майбутнього лауреата Нобелівської премії. Автор зв'язував ці хвилі з демографічними процесами, зокрема, припливом іммігрантів і будівельними змінами, тому він назвав їх «демографічними» або «будівельними» циклами. Нині рядом авторів ритми Кузнеця розглядаються як технологічні, інфраструктурні цикли.

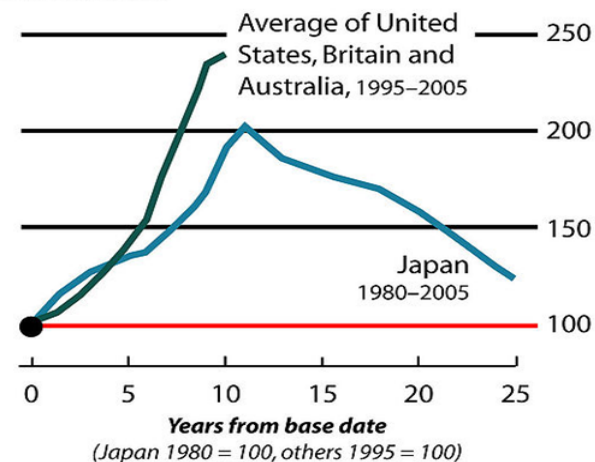
Саймон Кузнець – економіка (1971)

Семен Кузнець 20 років свого життя провів в Україні. Тут, у Харкові, він навчався в училищі, потім в гімназії, закінчив Харківський комерційний інститут.

З ім'ям українського науковця пов'язані такі економічні терміни, як «Закон Кузнеця», «Великий маятник», «Гіпотеза Кузнеця». Нобелівської премії удостоєний як громадянин США

House prices in Japan, United States, Britain, and Australia

Кондратьев
Николай
Дмитриевич
(1892-1938)

MyShared

ЦИКЛИ КОНДРАТЬЄВА

У 1922 році М. Кондратьєв опублікував спостереження, згідно з яким *в довгостроковій динаміці деяких економічних індикаторів спостерігається певна циклічна регулярність*, в ході якої на зміну фаз росту відповідних показників приходять фази їх відносного спаду з характерним періодом цих довгострокових коливань *близько 50 років* і в подальшому розвинув, охарактеризував і обґрунтував виявлену закономірність.

Основний внесок в популяризацію ідей Кондратьєва вніс в своїй роботах *Йозеф Шумпетер* - саме він ввів термін «Кондратьєвські хвилі», а в 1939 році у своїй книзі «Ділові цикли» підтримав і розвинув закономірність, виявлену Кондратьєвим, укупі з 7-11-річними циклами виробництва і зайнятості.

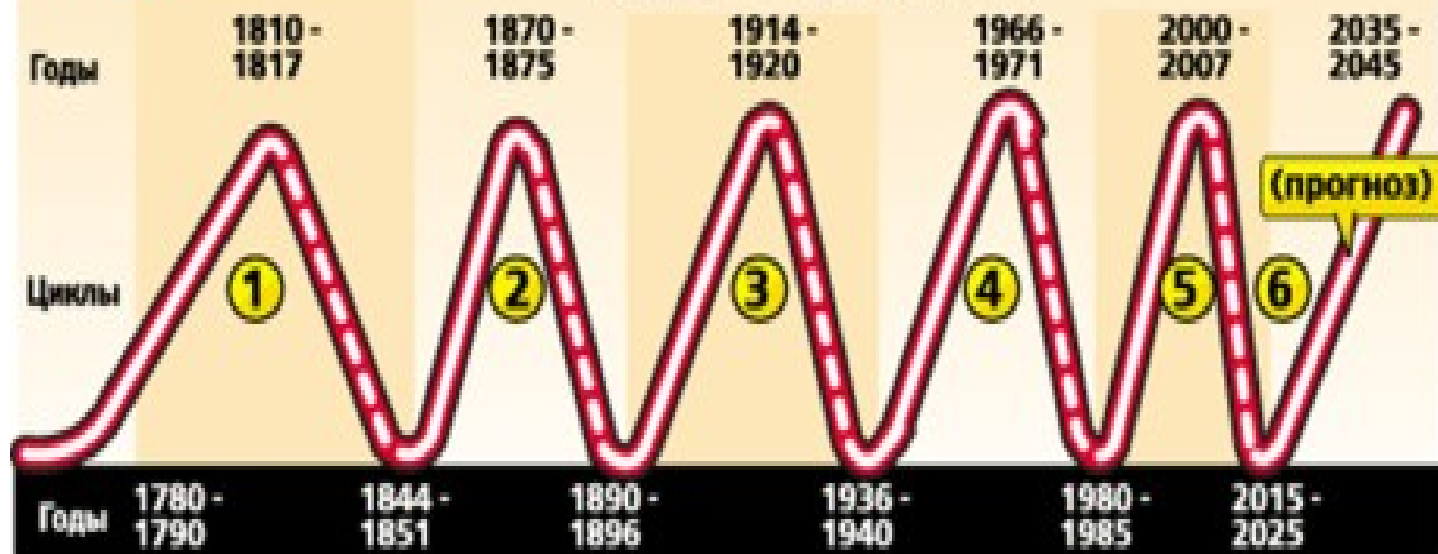
Кондратьевские циклы

— Повышательная волна

Со второй половины XX века по мере интенсификации научно-технического прогресса циклы уплотняются и сжимаются в среднем до 40 лет против 50 - 55 лет в XIX веке.

--- Понижательная волна

Йозеф Алоиз Шумпетер (нем. Joseph Alois Schumpeter; 8 февраля 1883 года — 8 января 1950 года) — австрийский и американский экономист, политолог, социолог и историк экономической мысли. Популяризировал термин «созидательное разрушение» в экономике, и термин «Элитарная демократия» в политологии.

В 1986 году в честь заслуг экономиста и для изучения его творчества было создано «Международное общество Йозефа Шумпетера»; в 2001 году в Берлине основан Институт Шумпетера. Часть личной библиотеки учёного хранится в токийском университете Хитоцубаси

ТЕОРІЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ Й. ШУМПЕТЕРА

Серед робіт Шумпетера: "Сутність і основний зміст теоретичної політекономії" (1908 р.), "Теорія економічного розвитку" (1912), "Економічні цикли" (1932), "Капіталізм, соціалізм і демократія" (1942).

- ❑ Шумпетер *пов'язує з новаторською діяльністю проблему циклічності*, тому що вважає, що процес впровадження нововведень *не протікає рівномірно*. Він характеризується **стрибками й ривками різної тривалості**. Причиною коливань є те, що передовий підприємець, відкриваючи нові шляхи одержання прибутку, здійснює інновації.
- ❑ Шумпетер назвав *циклічний рух "творчим руйнуванням"*, у ході якого здійснюється безперервне відновлення виробничого апарату й перехід на *більш високий щабель розвитку*.
- ❑ У процесі розвитку старі продукти і колишні *форми виробництва витісняються*. Відбувається процес "творчого руйнування". Процвітання змінюється депресією. Поступово складається нова основа економічної організації. До неї пристосовуються фірми. **Розвиток економіки на основі нововведень набуває циклічного характеру**.
- ❑ "**Основний імпульс**, що приводить капіталістичний механізм у рух і підтримує його в стані руху, виходить з нових споживчих благ, нових методів виробництва і транспортування товарів, нових ринків і нових форм економічної організації, які створюються капіталістичними підприємствами".

РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ ҐРУНТУЄТЬСЯ НА ВПРОВАДЖЕННІ НОВИНОК, ІННОВАЦІЙ

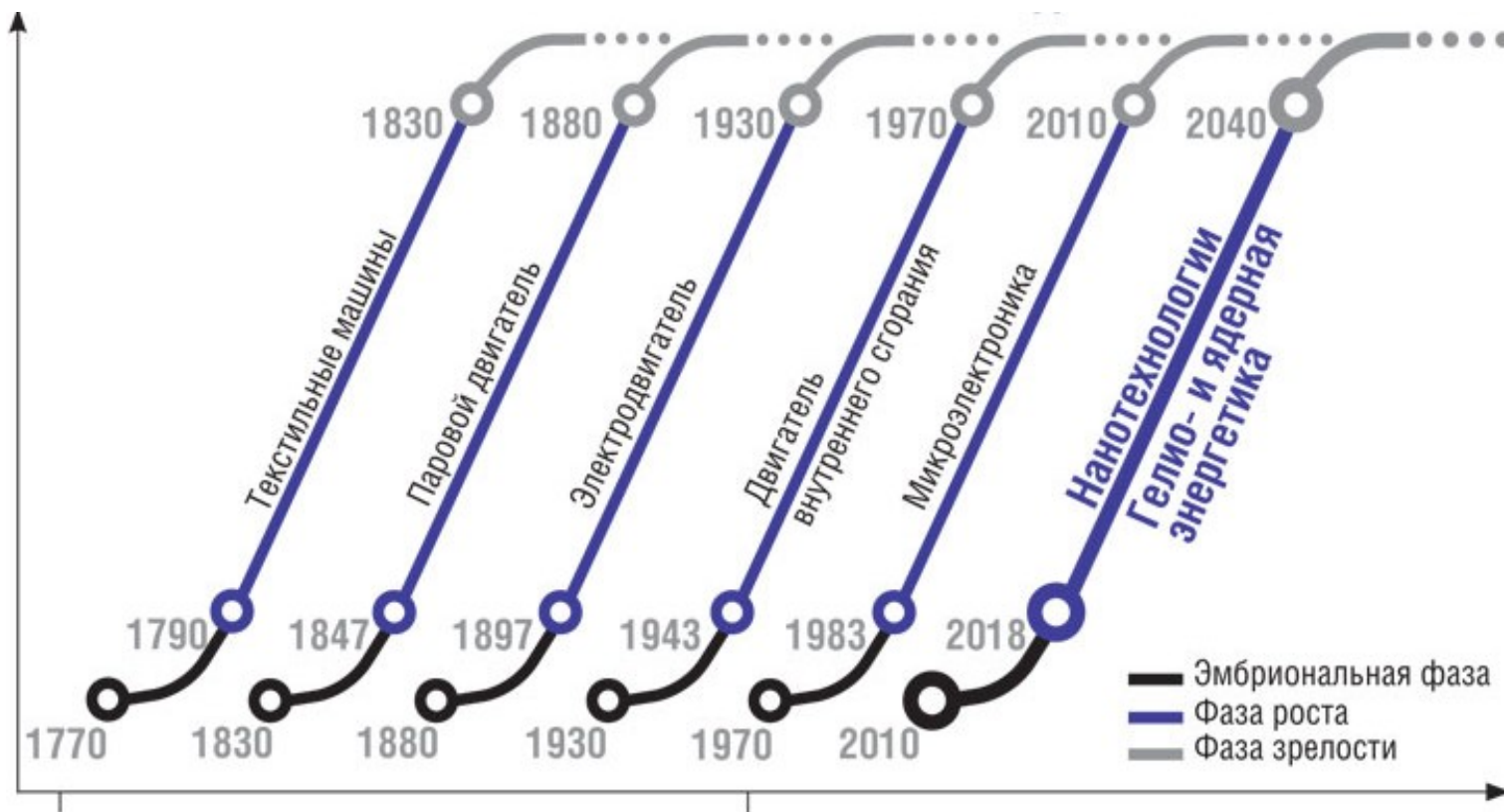
Відповідно до твердження Шумпетера підприємницька функція нерозривно пов'язана з нововведеннями.

Інновації з'являються в економічній системі не рівномірно, а у вигляді більш-менш одночасно освоєваних новацій — кластерів (лат. classis - розряд) інновацій, що означають сукупність базисних нововведень, які характеризують технологічний устрій економіки протягом тривалого часу.

Й. Шумпетер розробив класифікацію хвиль, які мали місце в історії людства, визначивши ключовий фактор кожної хвилі, що дав імпульс її поширенню.

ЗМІНА ТЕХНОЛОГІЧНОГО УКЛАДУ

Сучасні економічні теорії не можуть пояснити циклічну поведінку ринку, не можуть пояснити соціодинаміку.

Капіталізм розвивається циклічно і кожен новий цикл це:

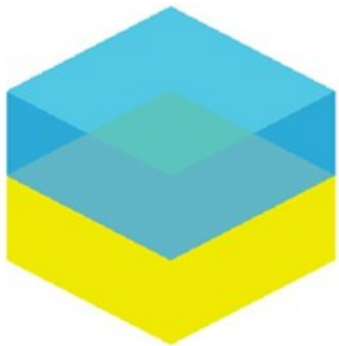
- ❑ новий цикл розвитку інститутів
- ❑ новий цикл розвитку фінансових механізмів
- ❑ розвиток нового ядра капіталістичного відтворення, тобто нова система інститутів, яка народжується не в старому ядрі, а в новому географічному ядрі.

Перехід з одного технологічного та накопичувального циклу завжди супроводжується:

- ❑ ростом цін на енергоресурси;
- ❑ війнами (основна причина - конфлікти між **глобальними «гравцями»** в результаті **обмеженості ресурсів**)

Наприклад, Іспано-англійська війна, від якої виграла Голландія і ядро перемістилося з Іспанії в Голландію. Потім війна Наполеона, в результаті якої Англія отримала перевагу і ядро змістилося в Англію. В результаті Першої та Другої світових війн ядро змістилося в США.

Период доминирования	Первый 1770-1830	Второй 1830-1880	Третий 1880-1930	Четвертый 1930-1970	Пятый 1970-2010	Шестой 2010-2050
Технологические лидеры	Великобритания, Бельгия	Великобритания, Франция, Бельгия, Германия США	Германия, США, Великобритания, Франция	США, СССР, Западная Европа, Япония	США, ЕС, Япония	США, ЕС, Китай, Япония, Россия (?)
Развитые регионы	Европа	Европа	Европа и Россия, Северная Америка, Япония	Европа и СССР, Северная Америка, Япония, Новые инд. страны	Европа и СССР, Северная Америка, НИС, Бразилия, Австралия	Евразия, Америка, Австралия

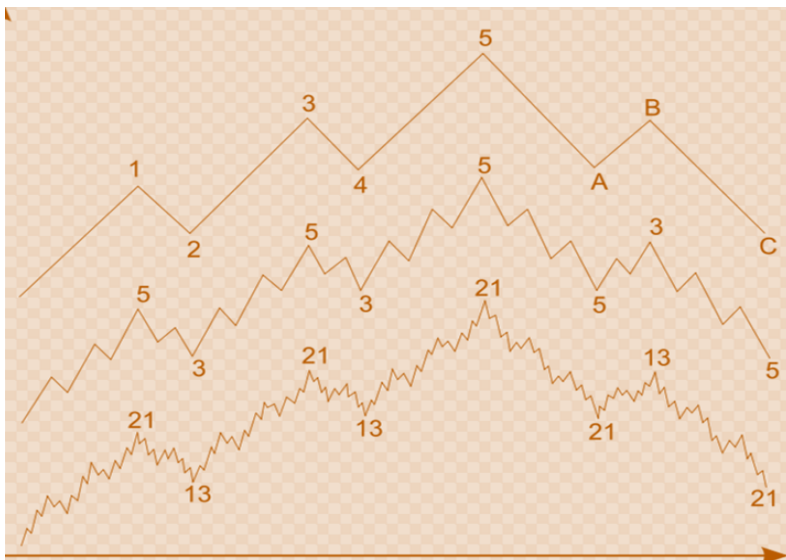
ТЕХНОЛОГІЧНІ УКЛАДИ УКРАЇНИ (УСЕРЕДНЕНО ЗА 2010-2013 РР.)

Технологічні уклади в Україні

	Технологічні уклади			
	<i>3-й</i>	<i>4-й</i>	<i>5-й</i>	<i>6-й</i>
Об'єм виробництва продукції	57,9 %	38 %	4 %	0,1 %
Фінансування наукових розробок	6 %	69,7 %	23 %	0,3 %
Витрати на інновації	30 %	60 %	8,6 %	0,4 %
Інвестиції	75 %	20 %	4,5 %	0,5 %
Капітальне вкладення на технічне переозброєння і модернізацію	83 %	10 %	6,1 %	0,9 %

ХВИЛЬОВА ТЕОРІЯ ЕЛЛІОТТА

Математична теорія Ральфа Елліотта про те, що поведінка суспільства або фінансових ринків розвивається і змінюється у вигляді розпізнаваних моделей. Елліотт виділив вісім хвиль, які постійно повторюються — п'ять за трендом і три проти тренду.

Згідно хвильовому принципу рух цін на ринках приймає форму п'яти хвиль в основному напрямку (1, 2, 3, 4 та 5) і трьох хвиль в зворотньому напрямку (А, В та С). При цьому хвилі 1-3-5-А-С вважаються імпульсними, а 2-4-В - корекційними, тому що вони обернено спрямовані відносно до більшого за розміром основного (імпульсного 1-5 або корекційного А-С) руху.

Якщо ж розглянути цю 8-хвильову модель у збільшеному масштабі, то можна помітити, що перша хвиля являє собою також 5-хвильову імпульсну структуру, а друга хвиля - 3-хвильову корекційну. І далі так само, кожна імпульсна хвиля представляє собою 5-хвильову структуру, а кожна корекційна - 3-хвильову. При ще детальнішому збільшенні масштабу можна побачити, що ці структури також розкладаються на ще менші 5- та 3-хвильові структури, створюючи таким чином хвильові структури різних рівнів. Оскільки ці структури самоподібні, тобто вони повторюють структуру вищих рівнів, кажуть, що хвильовій структурі ринку притаманна фрактальність.

Запропонована в 30-х роках ХХ століття. Математичною основою теорії Елліотта, за визнанням самого автора, стали так звані числа Фібоначчі — послідовність чисел, відкрита Фібоначчі.

ЦИКЛІЧНІСТЬ ЕТНІЧНИХ СИСТЕМ

Л. Н. Гумилев. Исторические труды: «Этногенез и биосфера Земли».

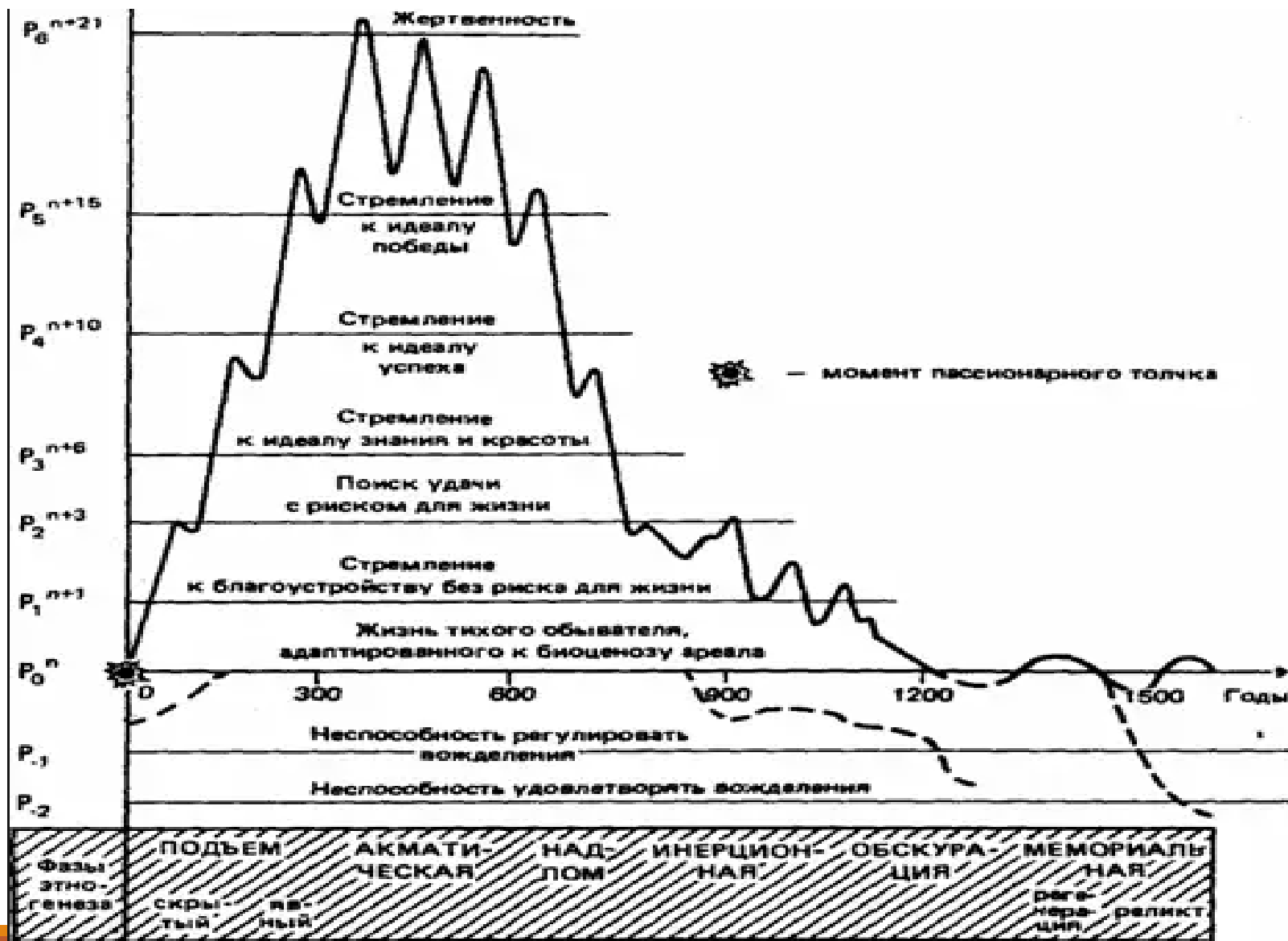

- ❑ **Пасіонарна концепція етногенезу** — історико-етнологічна концепція, що описує історичний процес як взаємодію та розвиток етносів з утворюючим ландшафтом та іншими етносами
- ❑ Концепція визначає і описує визначення етносу (точніше, три види етнічних систем), вводить поняття пасіонарності, *описує циклічні процеси етногенезу* і взаємодії етносів.
- ❑ Поява нового етносу, тобто нової системної цілісності, завжди пов'язане з ломкою старих етносів, що відносяться до нового як етнічні субстрати. Для здійснення цієї роботи *необхідний імпульс*, який або дасть початок новому етнічному процесу, або загасне внаслідок опору середовища.

ПАСІОНАРНА КОНЦЕПЦІЯ ЕТНОГЕНЕЗУ

- ❑ *Обов'язковою умовою виникнення і перебігу процесу етногенезу є **пасіонарність**, тобто здатність до цілеспрямованих наднапруженням.*
- ❑ *Вибуху пасіонарності (або пасіонарного поштовху) супроводжує **мутагенний зрушення**, що породжує різноманітні відхилення від норми.*
- ❑ ***Пасіонарії** ми називаємо людей, у яких цей імпульс сильніше, ніж інстинкт самозбереження, як індивідуального, так і видового. Вони самим фактом свого існування порушують звичну обстановку, тому що не можуть жити повсякденними турботами, без захоплюючого їх цілі.*
- ❑ *Ступеня пасіонарності різні, але для того щоб вона мала видимі (тобто якісні) історично-циклічні прояви, необхідно, щоб **пасіонаріїв було багато**, тобто це ознака не тільки індивідуальний, але і популяційний.*

Схема циклического процесса этногенеза

ПРО ВПЛИВ СОНЯЧНОЇ АКТИВНОСТІ НА ЦИКЛІЧНІСТЬ ВСЕСВІТНЬО-ІСТОРИЧНОГО ПРОЦЕСУ

(Чижевский А.Д. – Книга «Физические факторы исторического процесса», 1924 г.)

- ❑ У масштабах земної кулі головні *періоди життя народів протікають циклічно і синхронно*. Концентрація історичних подій досягає найвищих значень при максимумі сонячної активності і істотно зменшується в роки її мінімуму. *Інтенсивність тривалих подій змінюється синхронно зі зміною сонячної активності*.
- ❑ *В кожному столітті загальний цикл найважливіших історичних подій*, названий Чижевським історіометричні, *повторюється 9 разів*. Отже, кожен такий цикл триває в середньому, *як і цикл сонячної активності, близько 11 років* (прим. – збігається із середнім циклом Кондратьєва).
- ❑ При взаємодії з магнітосферою Землі пориви сонячного вітру трансформуються в *електромагнітні імпульси, що впливають на біоелектричну активність людського мозку*, який є автогенератори біострумів різної частоти.

ПРЕДМЕТ СИНЕРГЕТИКИ РОЗПОДІЛЯЄТЬСЯ МІЖ РІЗНИМИ НАПРЯМКАМИ:

- ❑ **теорія динамічного хаосу** досліджує надскладну впорядкованість, наприклад, явище турбулентності;
- ❑ **турбулентність хаотичних явищ**, що виникають у результаті детермінованих процесів (під час відсутності випадкових шумів);
- ❑ **теорія фракталу** займається вивченням складних самоподібних структур, що часто виникають у результаті самоорганізації;
- ❑ **теорія катастроф** досліджує поведження систем, що самоорганізуються у точках біфуркації, аттракторів, нестійкості;
- ❑ **лінгвістична синергетика й прогностика.**

ЗЕЛЕНА НИЗЬКОВУГЛЕЦЕВА ЕКОНОМІКА – СУЧАСНА ПАРАДИГМА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Зелена економіка згідно доповіді ЮНЕП «Назустріч зеленій економіці: шлях до сталого розвитку та викоріненню бідності» 2011 р. - це «економіка з низькими викидами вуглецевих сполук, яка ефективно використовує ресурси і відповідає інтересам всього суспільства»

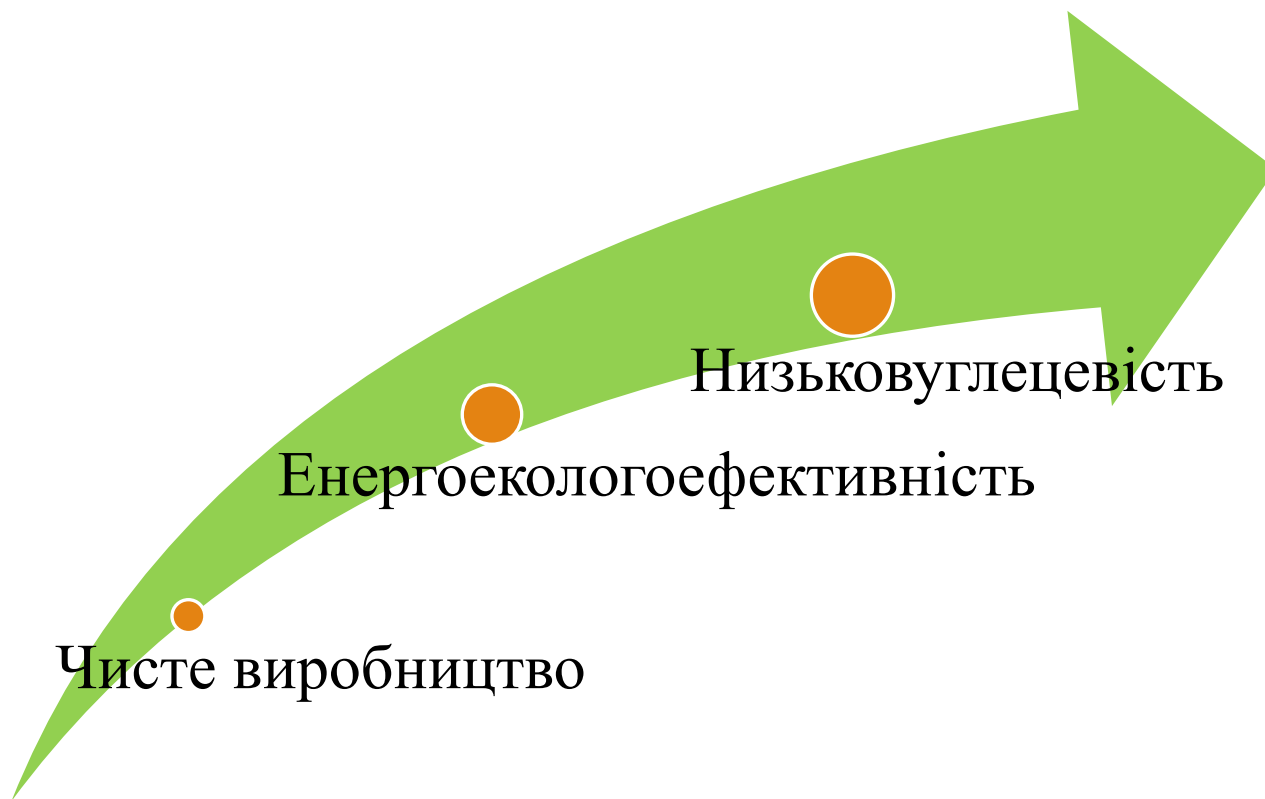

МІЖНАРОДНІ ДОКУМЕНТИ У СФЕРІ «ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ»

Рік	Назва документу	Джерело
2009	Доповідь ЮНЕП (United Nations Environmental Program) «Глобальний новий зелений курс».	Глобальный новый зеленый курс : [Доклад ЮНЕП] [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.unep.com.ru/images/greeneconomy/greene_wdeal.pdf .
2010	«Європа 2020: Стратегія інтелектуального, стійкого і всеосяжного зростання». Стратегія Європейської Ради.	Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF .
2011	«Назустріч «зеленій економіці» на шляху до сталого розвитку та викорінення бідності» Узагальнююча доповідь ЮНЕП для представників владних структур.	Навстречу «зеленой» экономике: пути к устойчивому развитию и искоренению бедности : [Доклад ЮНЕП для властных структур] [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.unep.org/greeneconomy/Portals/88/documents/ger/GER_synthesis_ru.pdf .
2011	Доповідь OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) «На шляху до зеленого зростання».	Towards Green Growth- ISBN 978-92-64-094970 © OECD 2011 [Електронний ресурс] – режим доступу: http://www.oecd.org/greengrowth/48224539.pdf

БАЗОВІ ВЛАСТИВОСТІ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ

Чисте виробництво

Енергоекологіоефективність

Низьковуглецевість

Базові принципи переходу до Зеленої економіки та напрями дій

Енергоефективність базових секторів економіки

- Модернізація енергетики та житлово-комунального сектору

Еколого-економічна ефективність

- Використання корисних властивостей товарів і послуг при одночасній мінімізації впливу на довкілля протягом усього життєвого циклу продукції

Ресурсозбереження

- Прийняття управлінських рішень з урахуванням необхідності збереження природних ресурсів

Соціальне партнерство

- Залучення представників різних секторів суспільства до процесу прийняття рішень

Єдність дій суб'єктів господарювання

- Узгодження інтересів усіх суб'єктів національної економіки, що беруть участь у процесі розвитку

Виховання суспільно свідомої молоді

- Формування енергоощадливої свідомості через створення мережі “зелених” навчальних закладів

ЗЕЛЕНІ СЕКТОРИ ЕКОНОМІКИ

Ініціатива ЮНЕП із «зеленої економіки» націлена на допомогу урядам у формуванні і зосередженні політики та процесів інвестування на «зелених» секторах розвитку:

- 1. «чистих» технологіях;
- 2. відновлюваній енергетиці;
- 3. водопостачанні;
- 4. транспорті;
- 5. управлінні відходами;
- 6. «зеленому» будівництві;
- 7. органічному сільському господарстві.

ЗАВДАННЯ ТА КІНЦЕВІ ЦІЛІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У ЗЕЛЕНИХ НИЗЬКОВУГЛЕЦЕВИХ СЕКТОРАХ ЕКОНОМІКИ

Сектор економіки	Напрями озеленення сектору	Кінцеві цілі
Підвищення енерго-ефективності житла	Реконструкція житла, гнучке проектування, створення будівель з нульовим рівнем шкідливих викидів; нульовим споживанням енергії та енерго-активних будівель.	Скорочення енерго-споживання майже на 80% порівняно з традиційним проектуванням будівель, створення мільйонів робочих місць.
Сталий транспорт	Перехід на низько-вуглецеві види палива. Інвестування в енерго-ефективні види транспорту, електрифікацію, залізничний транспорт. Планування зеленої міської інфраструктури для транспорту.	Скорочення споживання палива світовим парком автомобілів до 2050 року на 50 %, попередження викидів CO ₂ щорічно обсягом 2 гігатонн, створення 3,8 млн. нових робочих місць у світі.
Стала енергетика	Інвестування в інтелектуальні енерго-розподільчі системи типу «Smart Grids», в інфраструктуру відновлювальних джерел енергії, використання технологій альтернативної енергетики.	Понад 20 млн. додаткових робочих місць: 2,1 млн. у вітроенергетиці, 6,3 в геліофото-електричній галузі, 12 млн. в сільське господарство і промисловість, що пов'язані з виробництвом біопалива. Зменшення викидів вуглецю.
Стале сільське господарство	Інвестування у стале сільське господарство, включаючи органічне земле оброблення. Відрахування розвинутими країнами частини стимулюючих пакетів на користь країн, що розвиваються.	До 2050 р., згідно прогнозів, один гектар Землі повинен прокормити від 6,1 до 6,4 осіб проти 4,5 осіб у 2005 р. Створення на 30% більше робочих місць.
Екологічна інфраструктура	Інвестування у здорові екосистеми: водозбірні басейни, річкові системи, водно-болотні угіддя, ґрунти, ліси, океани та коралові рифи, що надають важливі економічні послуги.	Створення значної кількості додаткових робочих місць (від 10% до 40% від обсягу інвестицій). Скорочення використання природних ресурсів.

У документі «Енергетики 2020: Стратегії конкурентоспроможної, сталої і безпечної енергетики» передбачено впровадження ключових енергетичних технологій на європейському рівні, які повинні забезпечити виконання до 2020 року трьох стратегічних цілей:

- ❑ 1) скорочення обсягів споживання первинної енергії на 20%;**
- ❑ 2) збільшення до 20% частки відновлюваних джерел енергії в енергетичному балансі ЄС;**
- ❑ 3) зменшення на 20% обсягів викидів парникових газів**

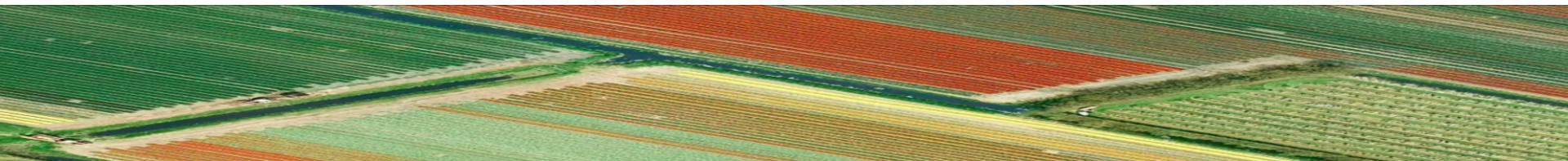

ЗЕЛЕНИЙ БІЗНЕС – НОВИЙ МЕХАНІЗМ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ У ЗЕЛЕНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Зелена індустрія або зелені сектори економіки покликані матеріалізувати нові джерела зростання, що пов'язані з ефективним використанням природних ресурсів та еко-ефективних технологій, у екологічну продукцію та послуги, а, відповідно, у додану вартість та прибутки компаній, що займаються цією діяльністю.

За оцінками ЮНІДО глобальний ринок для зелених технологій та видів діяльності наразі оцінюється приблизно у 1 млрд. дол. США і має зрости до 3 млрд. дол. США до 2020 року.

КЛАСИФІКАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ПРОДУКТІВ, ПРИЙНЯТОЇ ЄВРОСТАТОМ

Захист довкілля (захист на виході)	Управління ресурсами (захист на вході)
<ul style="list-style-type: none">☐ 1: Захист повітря та клімату☐ 2: Управління стічними водами☐ 3: Управління твердими відходами☐ 4: Захист та відновлення земель, підземних та поверхневих☐ 5: Зменшення шуму та вібрацій☐ 6: Захист біо- та ландшафтного різноманіття☐ 7: Захист від радіації☐ 8: Наука та дослідження☐ 9: Інша діяльність по охороні довкілля	<ul style="list-style-type: none">☐ 10: Управління водними ресурсами☐ 11: Управління лісовими ресурсами☐ 12: Поводження з видами дикої флори та фауни☐ 13: Управління енергетичними ресурсами☐ 13А: Виробництво енергії з відновлюваних джерел☐ 13В: Тепло та енергозбереження і управління☐ 13С: Зменшення споживання викопних ресурсів у виробництві енергоносіїв☐ 14: Управління мінеральними ресурсами☐ 15: Наука та дослідження☐ 16: Інша діяльність з управління ресурсами

РЕСУРСНО-ЕФЕКТИВНЕ ТА БІЛЬШ ЧИСТЕ ВИРОБНИЦТВО (РЕБЧВ)

РЕБЧВ це інтегрований підхід ЮНІДО та ЮНЕП до підвищення ефективності виробництва, що передбачає використання превентивних стратегій управління, які підвищують продуктивне використання природних ресурсів, мінімізують створення відходів та емісій і базуються на використанні інструментарію більш чистого виробництва

КОНЦЕПЦІЯ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ

Глобальна концепція людського розвитку виникла на базі **теорії людського капіталу**. Величина людського капіталу дорівнює тому зростанню національного багатства, яке обумовлено індивідуальним внеском кожної особи.

Людський розвиток — це процес розширення можливостей вибору. Ці можливості можуть бути нескінченними і змінюватися увесь час, проте на всіх рівнях розвитку визначальними є:

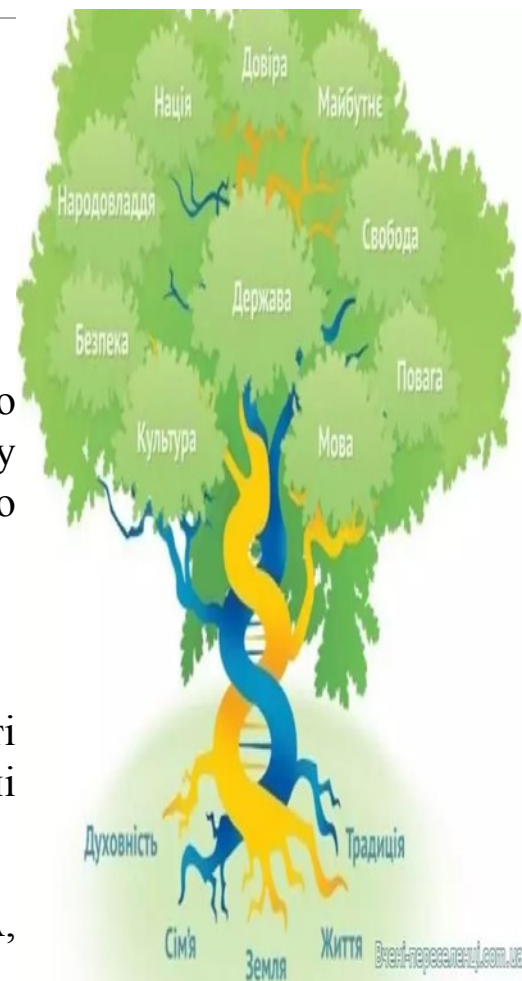
- можливість прожити довге життя, підтримуючи добрий стан здоров'я;
- можливість здобути освіту;
- можливість доступу до засобів існування, що забезпечують гідний життєвий рівень.

ЛЮДСЬКИЙ РОЗВИТОК — це процес розширення можливостей вибору. Ці можливості можуть бути нескінченними і змінюватися увесь час, проте на всіх рівнях розвитку визначальними є:

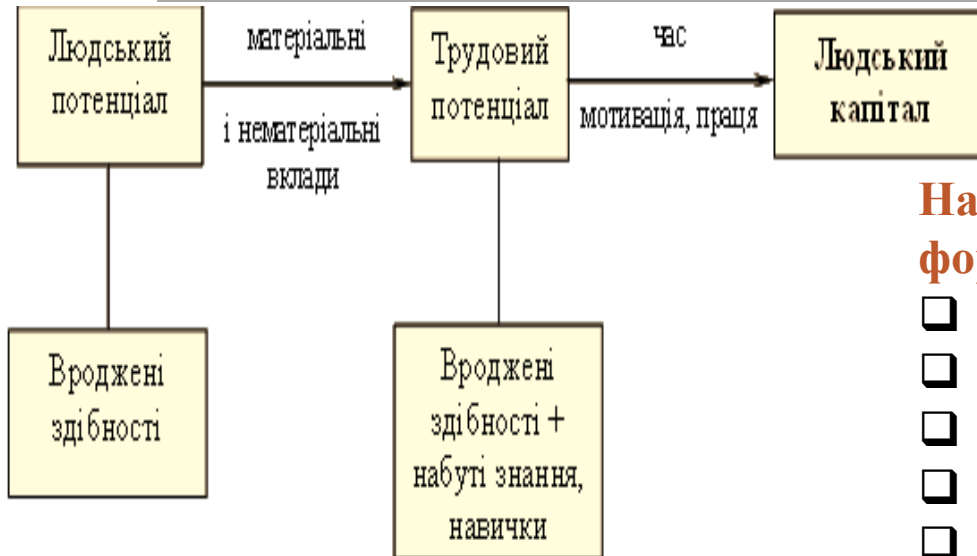
- ❑ — можливість прожити довге життя, підтримуючи добрий стан здоров'я;
- ❑ — можливість здобути освіту;
- ❑ — можливість доступу до засобів існування, що забезпечують гідний життєвий рівень.

Для кількісного вимірювання соціальної безпеки та рівня людського розвитку, у міжнародній практиці, використовується показник індексу людського розвитку (HDI=ІЛР), що обчислюється Програмою розвитку ООН (ПРООН) через три базових показники:

- ❑ 1) *індекс тривалості життя*;
- ❑ 2) *індекс досягнутого рівня освіти* як поєднання рівня грамотності серед дорослого населення та сукупної частки учнів у системі початкової, середньої та вищої освіти;
- ❑ 3) *індекс реального ВВП на душу населення* (у доларах США, скоригований через паритети купівельної спроможності (ПКС)).

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ І ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

Напрями інвестування в розвиток та формування людського капіталу:

- охорона здоров'я;
- перекваліфікація;
- первинна освіта;
- підвищення кваліфікації;
- забезпечення психологічного фактору людського капіталу;
- посилення мотивацій працівників до підвищення якості своєї праці;
- міграція працівників;
- пошук економічно важливої інформації.

СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

Основою для розроблення Стратегії стали 17 глобальних Цілей сталого розвитку на період до 2030 року, Стратегія сталого розвитку «Україна - 2020» та Оновлена стратегія сталого розвитку ЄС.

Стратегія спрямована на досягнення визначеної мети розвитку, а інструментом її впровадження є Національний план дій (дорожня карта) переходу України до сталого розвитку.

Участь представників бізнесу та соціальних партнерів

Забезпечити формування соціального діалогу, запровадження корпоративної соціальної відповідальності і державно-приватного партнерства з метою сприяння співпраці та виконання загальних зобов'язань для досягнення сталого споживання і виробництва.

Інтеграція політики та управління

Сприяти інтеграції економічної, соціальної та екологічної політик, узгодженості галузевих і регіональних політик на всіх рівнях управління з метою підвищення їх внеску у сталий розвиток.

Солідарність всередині поколінь і між поколіннями

Задовольняти потреби нинішнього покоління, не ставлячи під загрозу можливість наступних поколінь реалізовувати свої потреби.

Використання найкращих з наявних знань

Забезпечити усі необхідні умови для того, щоб політика розроблялася, оцінювалася та реалізовувалася на основі найкращих з наявних знань і була економічно, соціально та екологічно результативною.

□ Принцип запобігання

Застосовувати процедури оцінки впливу на довкілля і стратегічної екологічної оцінки. Використовувати превентивні заходи з метою запобігання негативним наслідкам для довкілля та здоров'я людини на стадії планування діяльності.

□ Принцип «забруднювач платить»

Зобов'язати забруднювачів платити за шкоду, яку вони наносять здоров'ю людини та довкілля, відповідно до реальних витрат на відшкодування заподіяної шкоди, які несе суспільство. Забезпечити цільове спрямування цих відшкодувань на відновлення екосистем та охорону здоров'я населення.

МОНІТОРИНГ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ СТРАТЕГІЇ

Для забезпечення всеосяжного і глибокого моніторингу всього комплексу цілей і завдань Стратегії необхідно:

- розробити та впровадити у статистичну звітність усіх рівнів індикатори сталого розвитку, зокрема у регіональному розрізі;
- забезпечити формування масиву доступних структурованих статистичних даних шляхом удосконалення системи національної статистики, відповідно до вимог Базових принципів офіційної статистики ООН.

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

❑ КНИГИ, СТАТТІ, ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ, ВІДЕО

- ❑ Концепция «золотого миллиарда» и Новый мировой порядок. 1999. (Кара-Мурза С.) - <http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000698/>
- ❑ книга Джона Коулмана «Комитет 300, Тайны мирового правительства» - <http://avidreaders.ru/book/komitet-300.html>
- ❑ Гарвардский и Хьюстонский проекты (<http://dokumentika.org/ekonomicheskoe-oruzhie/garvardskiy-i-chiustonskiy-proekti.>)
- ❑ Збигнев Бжезинский «Великая шахматная доска: главенство Америки и её геостратегические императивы» - http://royallib.com/read/bgezinskiy_zbignev/velikaya_shahmatnaya_doska.html#0
- ❑ Книга Джон Перкинс «Исповедь экономического убийцы» - <https://mybook.ru/author/dzhon-perkins/ispoved-ekonomicheskogo-ubijcy-1/read/>
- ❑ Исповедь экономического убийцы. Секретные материалы. ч.1 (відео, ютуб) - <https://www.youtube.com/watch?v=ZEZnjo39soU>
- ❑ Новая исповедь экономического убийцы - <https://www.litres.ru/static/trials/17/35/44/17354419.a6.pdf>
- ❑ Берг Л.С. Номогенез, или эволюция на основе закономерностей : с 7-ю таблицами рисунков / Л. С. Берг. - [Петроград] : Государственное издательство, 1922.- https://www.litres.ru/lev-berg/nomogenez-ili-evoluciya-na-osnove-zakonomernostey/#buy_now_noreg
- ❑ Пассионарная теория этногенеза Л. Н. Гумилева (<https://nemaloknig.com/book-321345.html>)
- ❑ Л. Н. Гумилев. Исторические труды: "Этногенез и биосфера Земли« - http://www.bimbad.ru/docs/gumiljov_lev_ethnogenesis.pdf
- ❑ Гумилёв: основы теории этногенеза ч.1 (відео, ютуб) - <https://www.youtube.com/watch?v=aUY0VpT-Dc0>
- ❑ Чижевский А.Д. – Книга «Физические факторы исторического процесса <https://www.twirpx.com/file/1212444/>
- ❑ Чижевский А.Л. Гражданин вселенной (відео, ютуб) - <https://www.youtube.com/watch?v=1Wc0jNahlG8>
- ❑ Лекция 1.3 Чижевский и Вернадский (відео, ютуб) - <https://www.youtube.com/watch?v=272WSNc2k5U>
- ❑ Шумпетер Й. А. Теория экономического развития. М.: Прогресс, 1982. - <https://www.twirpx.com/file/671146/>

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ (ПРОДОВЖЕННЯ)

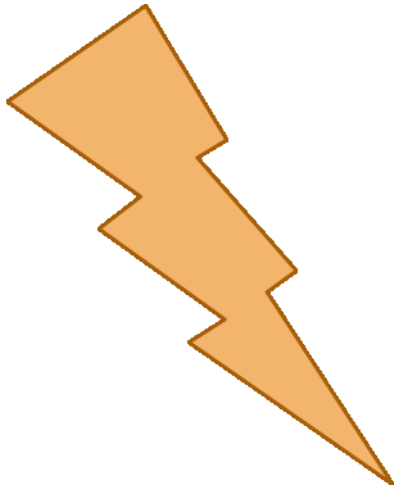
- ❑ Національна доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна» - сайт «Цілі сталого розвитку 2016-2030» - <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>
- ❑ Книга Нассіма Ніколаса Талебу «Чорний лебідь: вплив надто неймовірного» - <http://iporada.com.ua/chornyj-lebid-nassim-nikolas-taleb.html>
- ❑ Книга Д. Ергина «Добыча: Всемирная история борьбы за нефть, деньги и власть» - http://vk.com/doc5497207_254847757?hash=d6a0e904598addebee&dl=3c8adb779ba68e7fe2
- ❑ "Бункер судного дня" в Норвегії підтоплює (відео, ютуб) - <https://www.youtube.com/watch?v=CkyuyugvJcgk>
- ❑ По світу розкиданні сховища «Судного Дня» https://espreso.tv/article/2017/10/03/kovchegy_apokalipsysu
- ❑ Світове сховище насіння Судного дня - <https://www.agroexpert.ua/ru/svitove-shovise-nasinna-sudnogo-dna>
- ❑ Теория инволюции человечества - <http://earth-chronicles.ru/news/2012-02-23-17746>
- ❑ Майкл Кремо «Деволуция человека» (відео, ютуб) - https://www.youtube.com/watch?v=D88e9Gz_jUU
- ❑ Книга Майкла Бихи «Черный ящик Дарвина» - <http://ru.knowledgr.com/00830393/ЧерныйЯщикДарвина>
- ❑ Ахиллесовы пяты эволюции (відео, ютуб) - <https://www.youtube.com/watch?v=-LR9OedG7Cc>

АВТОРСЬКІ РОБОТИ

- ❑ Сталий розвиток: еколого-економічна оптимізація територіально-виробничих систем: Навчальний посібник /Н.В.Караєва, Р.В.Корпан, Т.А. Коцко та ін. /За заг. ред. І.В.Недіна. – Суми, «Університетська книга», 2008. — 384с.
- ❑ Моделювання впливу інтеграційних рішень в енергетиці на передумови досягнення сталого розвитку території: монографія / Гусєва І.І., В.В.Дергачова, Н.В.Караєва та ін.; за заг. ред. Н.В. Караєвої. – Черкаси: видавець Чабаненко Ю., 2010. – 364 с.
- ❑ Ризик-менеджмент суб'єктів енергетичного ринку як складова механізму забезпечення енергетичної безпеки : монографія / Н.В. Караєва, І.І. Гусєва, В.О. Бараннік, А.О. Савицька; за заг. ред. Н.В. Караєвої. – К.: Софія-А, 2012. – 256, [1] с.
- ❑ Sustainable Development and Energy Security of the World and Ukrainian regions: Conflicts, Policy, Green Technologies : monograph / Edited by N. Karayeva. – К.: Tampodek, XXI, 2012. – 279 p.
- ❑ Караєва Н.В. Зелена економіка – нова парадигма сталого розвитку та економічної безпеки суспільства в ХХІ столітті / Караєва Н.В./ Праці IV-го науково-практичного семінару з міжнародною участю «Економічна безпека держави і науково-технологічні аспекти її забезпечення», м. Дніпропетровськ, 23-26 жовтня 2012 р. /відпов. ред. Є.М.Письменний, В.М. Шаповал. – Д.: Національний гірничий університет, 2012. – С. 57-60.
- ❑ Караєва Н.В. Социально-экологические критерии выбора стратегических целей устойчивого развития Украины / Н.В. Караева // Труды II - Международной научной конференции «Высокие технологии – залог устойчивого развития», 23-24 мая 2013 г, Алмата. – Алматы: КазНТУ шимени К.И. Сатпаева, 2013. – 2-том. – С. 78-81.
- ❑ Караєва Н.В. Генезис современной экологической парадигмы /Методы решения экологических проблем :под ред. д.э.н., проф. Л.Г.Мельника, к.э.н. Е.В.Шкарупы. – Сумы: Изд-во СумГУ, 2010. – Вып.3. – С.89-100.
- ❑ Караєва Н.В. Сущность социальной рефлексии в генезисе современной экологической парадигмы развития мировой экономики /Н.В.Караєва / Рефлексивные процессы в экономике: концепции, модели, прикладные аспекты: монография; под ред. Р.Н. Лепы: НАН Украины, Ин-т экономики пром-сти. – Донецк: АПЕКС, 2011. – С.59-70. – (Сер.: Жизнеспособные системы в экономике = Життєздатні системи в економіці) .

Дякую за увагу!

(nv_karaeva@ukr.net)

